

00

Basas statisticas e survistas

024-1900

Survista statistica da la Svizra 2019

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Departament federal da l'intern DFI
Uffizi federal da statistica UST

Uffizi federal da statistica

Espace de l'Europe 10
CH-2010 Neuchâtel

Infurmaziuns:

Telefon +41 58 463 60 11

Empustaziun da publicaziuns:

Telefon +41 58 463 60 60
www.statistik.admin.ch

Decleraziun dals segn:

Trais puncts (...) empè d'ina cifra signifitgan che quella è nunenconuschenta, perquai ch'ella n'è (anc) betg eruida.

In stritg (-) empè d'ina cifra stat per la valur «absolut nulla».

Ina cifra provisorica vegn inditgada cun il segn elevà «p».

Abreviazions dals chantuns:

Vesair explicaziuns en la tabella pagina 4.

Arrundament:

En general vegnan las valurs arrundadas si resp. giu senza prender resguard dal total. En cas da differenzas tranter summas parzialas adidas ed il total na vegnan las singulas valurs damai betg adattadas.

Funtaunas:

En la reproducziun da resultats statistics han ins per ordinari desisti d'inditgar las funtaunas. Infurmaziuns correspondentas chattais Vus en il portal statistic da la Svizra sut www.statistik.admin.ch

Editur:

Uffizi federal da statistica
Secziun diffusiuin e publicaziuns
Mars 2019. Cumpara en rumantsch, tudestg, franzos, talian ed englais.

Concepziun:

Bernhard Morgenthaler †, Armin Grossenbacher

Redacziun:

Etienne Burnier

Grafica, layout:

Daniel von Burg, Etienne Burnier

Chartas:

ThemaKart (UST)

Translaziun:

Dal text original: Lia Rumantscha, Cuir
Actualisaziun: Chanzlia federal, Berna

Pagina dal titel:

Netthoevel & Gaberthüel, Biel;
Fotografia: © btwcapture – Stock.adobe.com

Concept grafic:

Roland Hirter, Berna

Numer d'empustaziun:

024-1900

ISBN:

978-3-303-00612-2

Cuntegn

Pled Sin Via	3
Populaziun	4
Spazi ed ambient	9
Lavur e salari	11
Economia publica	14
Pretschs	16
Industria e servetschs	17
Agricultura e selvicultura	20
Energia	21
Construir ed abitar	22
Turissem	23
Mobilitad e traffic	24
La Svizra e l'Europa	26
Bancas, assicuranzas	28
Segirtad sociala	29
Sanadad	32
Scolaziun e scienza	34
Cultura, medias e societad d'infurmaziun	37
Politica	39
Finanzas publicas	41
Criminalitad e dretg penal	43
Situaziun economica e sociala da la populaziun	45
Svilup durabel	49
Disparitads regionalas	50
La Svizra e ses chantuns	51

Preziada lectura, prezià lectur

L'onn 2018 è stà per l'UST in onn plain eveniments. Er l'onn 2019 porta in pugn plain novaziuns en il sector da la statistica, oravant tut sin plaun politic en connex cun las elecziuns federalas che han lieu il mais d'october. Curt suenter quest eveniment vegn l'UST a publicgar in'analisa da las forzas da las partidas ed in'analisa da las vuschs. Er en auters secturs datti novas. En il rom dal program da las Naziuns Unidas davart l'inveteraziun da la populaziun èn vegnidas communitgadas la fin da schaner per l'emprima giada datas davart l'inveteraziun activa. Il november vegnan publicgads ils resultats da l'enquista svizra davart la sanadad 2017 concernent il consum d'alcohol ed il mais d'october vegnan alura preschentads ils emprims resultats da la statistica da la pedagogia speziala.

Questa ediziun da la Survista statistica da la Svizra cuntegna intginas novaziuns en cumparegliaziun cun las ediziuns precedentas. A chaschun da l'Onn europeic dal patrimoni cultural è per exempel vegnida publicgada la fin da l'onn 2018 l'emprima statistica davart ils monuments, en la quala vegnan distinguids ils monuments architectonics, l'archeologia ed ils maletgs dal lieu. Ils resultats ils pli impurtants da questa statistica chattais Vos en il chapitel «Cultura, medias e societad d'infurmaziun». En il chapitel «Industria e servetschs» vegn la tematica da las interpresas multinaziunalas e da las interpresas affiliadas a l'exteriur illustrada cun agid d'ina nova grafica. Il chapitel «Lavur e salari» è vegnì cumpletà cun il tema dals salaris bass ed il chapitel «Mobilitad e traffic» cuntegna da nov las prestaziuns dal transport da personas sco er datas pli complessivas davart l'aviazion civila.

La Survista statistica è disponibla en versiun stampada ed electronica. Plinavant è ella vegnida optimada per apparats mobils sco tablets u smartphones. Areguard il cuntegn correspunda la versiun digitala a la versiun da standard, però porscha ella ultra da quai funcziuns interactivas sco per exempel chartas e graficas che cuntegnan cifras specificas davart las differentas regiuns che vegnan mussadas, sch'ins passa suravi cun il det.

Sin nossa pagina d'internet www.bfs.admin.ch/bfs/rm.html chattais Vos ultra da quai infurmaziuns detagliadas davart tut ils secturs da la statistica federala en furma da tabellas, graficas, publicaziuns, chartas ubain datas interactivas, cun las qualas Vos pudais crear tabellas personalisadas. Las infograficas davart ils 21 temas statistics èn vegnidas actualisadas a chaschun da la cumparaziun da l'Annuari statistic da la Svizra.

Jau As giavisch bun divertiment cun prender invista da las datas las pli actualas davart la Svizra ed As recumond medemamain da dar in sguard en l'Annuari statistic da la Svizra che cumpara mintgamai a medem temp sco questa Survista statistica.

Georges-Simon Ulrich

Directur
Uffizi federal da statistica (UST)

Neuchâtel, mars 2019

Populaziun residenta permanenta en ils chantuns l'onn 2017

La fin da l'onn	Total en 1000	Esters en %	Citadins en %	Speszezza per km ²	Creschientscha 2010–2017 en %
Svizra	8 484,1	25,1	84,8	212,1	7,8
Turitg (ZH)	1 504,3	26,7	99,3	905,8	9,6
Berna (BE)	1 031,1	16,2	74,6	176,5	5,2
Lucerna (LU)	406,5	18,4	63,7	284,4	7,7
Uri (UR)	36,3	12,0	88,5	34,3	2,5
Sviz (SZ)	157,3	21,1	82,0	184,8	7,2
Sursilvania (OW)	37,6	14,7	27,2	78,2	5,6
Sutsilvania (NW)	43,0	14,6	50,6	178,0	4,7
Glaruna (GL)	40,3	24,1	76,3	59,3	4,5
Zug (ZG)	125,4	27,9	100,0	605,4	10,9
Friburg (FR)	315,1	22,5	74,9	197,8	13,1
Soloturn (SO)	271,4	22,3	86,1	343,4	6,3
Basilea-Citad (BS)	193,9	36,0	100,0	5 247,8	4,8
Basilea-Champagna (BL)	287,0	22,5	97,6	554,5	4,6
Schaffusa (SH)	81,4	26,0	89,8	272,8	6,5
Appenzell Dadora (AR)	55,2	16,3	76,6	227,2	4,1
Appenzell Dadens (AI)	16,1	11,4	0,0	93,4	2,7
Son Gagl (SG)	504,7	24,0	82,5	258,7	5,4
Grischun (GR)	197,9	18,6	44,8	27,9	2,7
Argovia (AG)	671,0	24,9	85,0	481,0	9,7
Turgovia (TG)	273,8	24,7	67,1	317,2	10,2
Tessin (TI)	353,7	27,9	92,7	129,0	6,0
Vad (VD)	793,1	33,5	89,6	281,1	11,2
Vallais (VS)	341,5	23,0	78,7	65,5	9,2
Neuchâtel (NE)	178,0	25,4	89,9	248,3	3,4
Genevra (GE)	495,2	40,1	100,0	2 014,7	8,2
Giura (JU)	73,3	14,7	53,3	87,4	4,7

Populaziun residenta permanenta en las citads grondas l'onn 2017

	Citad		Aglomeraziun	
	en 1000	Creschientscha 2010–2017 en %	en 1000	Creschientscha 2010–2017 en %
Turitg	409,2	9,8	1 369,0	9,5
Genevra	200,5	7,0	592,1	8,7
Basilea	171,5	5,1	547,8	5,1
Losanna	138,9	8,7	420,8	11,0
Berna	133,8	7,6	418,2	6,7
Winterthur	110,9	9,5	141,6	9,0
Lucerna	81,4	5,0	229,4	6,3
Son Gagl	75,5	3,5	166,8	3,9
Lugano	63,5	5,4	151,2	7,1
Bienna	54,6	6,7	105,7	6,3

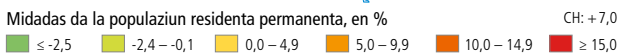
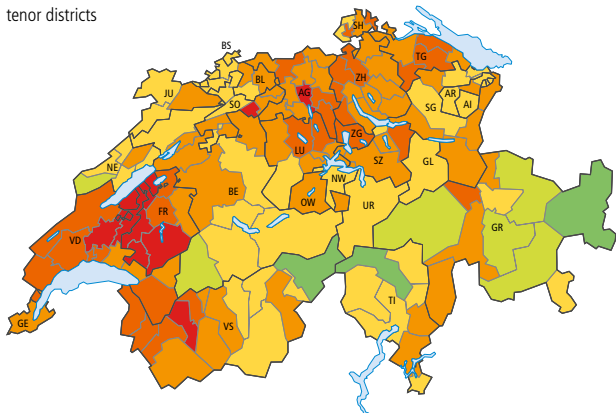
La populaziun è per gronda part urbana

84,8% da la populaziun abitan oz (2017) en territoris cun caracter urban (territori central urban e territoris sut l'influenza dals territoris centrals urbans). Circa la mesadad da la populaziun urbana abita en ina da las tschintg aglomeraziuns las pli grondas da la Svizra (Turitg, Genevra, Basilea, Berna e Losanna).

En ils territoris cun caracter urban è la creschientscha da la populaziun pli marcanta che ordaifer la zona d'influenza dals territoris centrals urbans il 2017 (2017: +1,0% envers -0,5%).

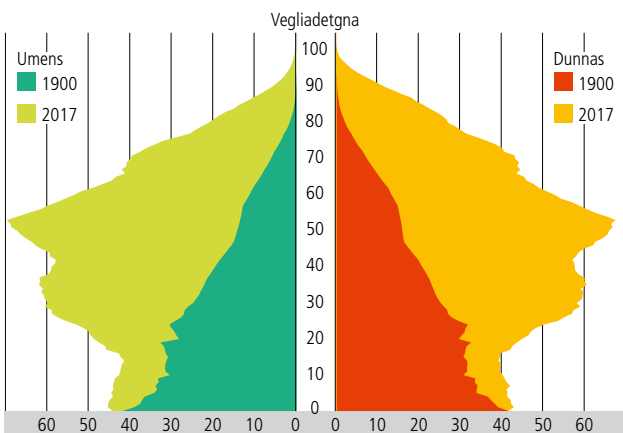
Creschientscha da la populaziun 2010–2017

tenor districts

Structura da vegliadetgna da la populaziun

Dumber da personas en 1000

Ina societad pli e pli veglia

En il decurs dal 20avel tschientaner è la quota da las personas attempadas (65 onns e pli vegl) creschida, entant che la quota dals giuvenils (sut 20 onns) e da las personas en la vegliadetgna da gudogn (20 fin 64 onns) è sa sbassada. La furma da la piramida da vegliadetgna è sa midada d'ina «piramida» en in «pign» (2017); là domineschan surtut las annadas 1940 fin 1971 cun bleras naschientschas. La generaziun dals giuvenils è plitost flailva e l'inveteraziun vegn a cuntinuar. Igl è da quintar che la quota da las personas che han 65 onns e dapli crescha fin l'onn 2045 da 18,3% (2017) sin pli che 26%.

Naschientschas vivas il 2017

Total	87 381
Mats per 100 mattas	105,6
Quota da naschientschas vivas ordaifer la letg en %	25,2
Dumber media dals uffants per dunna ¹	1,5

1 Dumber dals uffants che ina dunna parturescha en il decurs da sia vita, sch'ins prenda sco basa ils dumbers da naschientschas tenor vegliadetgna en l'onn observà

Mortoris il 2017

Total	66 971
Vegliadetgna	
0–19 onns	494
20–39 onns	858
40–64 onns	7 395
65–79 onns	16 696
≥80 onns	41 528

Migraziuns internaziunalas il 2017

Immigraziun	170 945
da quellas esters	147 142
Emigraziun	124 997
da quellas esters	93 157
Saldo da migraziun	45 948
Svizzers	-8 037
Esters	53 985

Migraziuns internas² il 2017

Total arrivads e partids 510 066

2 Migraziuns tranter las vischnancas politicas, senza migraziuns entaifer ina vischnanca

Maridaglias il 2017

Total	40 599
Svizzer/Svizra	19 558
Svizzer/Estra	7 972
Ester/Svizra	6 550
Ester/Estra	6 519
Vegliadetgna media tar la maridaglia	
Umens nubils	32,0
Dunnas nubilas	29,9

Divorzis il 2017

Total	15 906
Cun uffants minorens (%)	45,3
Durada da la lètq	
0–4 onns	1 900
5–9 onns	3 917
10–14 onns	3 039
15 onns e dapli	7 050
Cifra da divorzis en total ³	38,7

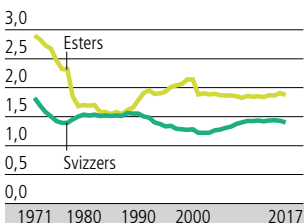
3 Quota da las lètqs che vegnan spartidas baud u tard, sch'ins sa basa sin il cumportament da divorzi en l'onn observà

Naschientschas da plirs uffants⁴ il 2017

Total	1 590
da quellas naschientschas da schumellins	1 566

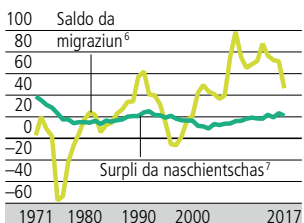
4 Total da naschientschas; vivas e parts morts

Dumber da naschientschas total⁵

5 Uffants en media per dunna; vesair annotaziun 1

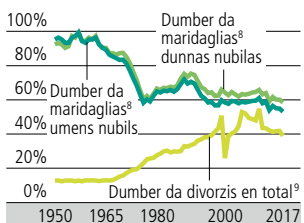
Saldo da migraziun e surpli da naschientschas en 1000

6 Fin 2010 inclus midada da status, a partir dapi il 2011 inclus cunfins da la populaziun residenta na permanenta

7 Naschientschas vivas minus mortoris

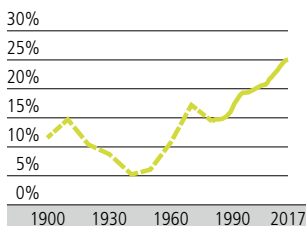
Maridaglias e divorzis

8 Quota (%) da las dunnas resp. dals umens nubils sut 50 onns, che vegnan a maridar baud u tard, sch'ins sa basa sin il cumportament da maridar en l'onn observà

9 Vesair annotaziun 3. A partir da 2011, ils divorzis tranter dus personas esters èn betg tut registradas

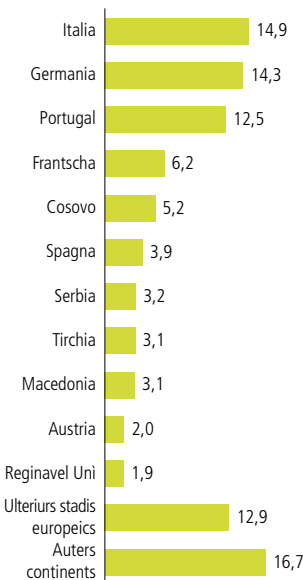
Quota da la populaziun residenta permanenta estra

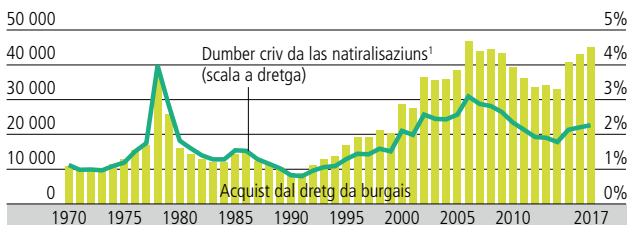
Populaziun residenta permanenta e non permanenta estra tenor permessiun da dimora il 2017

	en 1000
Total	2 202,4
Dimorant (attest B)	693,2
Domicilià (attest C)	1 318,6
Funcziunaris internaziunals e diplomats	29,7
Dimorant temporar (attest L)	86,7
Requirent d'asil (attest N)	24,2
Persunas admissas provisoricamain (attest F)	41,0
Betg attribui	8,4

Populaziun residenta permanenta estra tenor nazionalitad 2017 en %

Acquist dal dretg da burgais svizzer

1 Dumber dals acquisti dal dretg da burgais sin basa da 100 dimoras e persunas cun ina permessiun da domicil sin l'entschatta da l'onn

La populaziun estra: dapli da la mesadad è naschida en Svizra u è domiciliada qua dapi passa 10 onns

25,1% da la populaziun residenta permanenta en Svizra èn estras ed esters. Dapli da la mesadad da las abitantas e dals abitants senza passaport svizzer (55,5%) vivan dapi 10 onns u dapli en il pajais u èn gia naschids qua. L'onn 2017 èn 44 949 persunas (2,3% da la populaziun residenta permanenta estra) daventadas burgaisas svizas. La populaziun estra è giuvna: da 100 persunas en la vegliadetgna da gudogn (20 fin 64 onns) han mo 11 persunas 65 onns e dapli (Svizzers: 37). 30,0% dals uffants naschids en Svizra han ina nazionalitad estra. Il 2017 è il dumber da las immigraziuns sa sminui per 10,8% visavi l'onn precedent. 57,8% dals immigrads derivan da pajais commembers da l'UE resp. da l'AECL.

Las furmas da la convivenza daventan pli multifaras

L'onn 2016 eran be 28% da las chasadas privatas dal tip «en partenzanza cun uffants». En las chasadas cun almain in uffant sut 25 onns vivan 15% famiglias monogenituralias e 5,8% famiglias da patchwork. Questas cifras autas èn il resultat da blers divorzis (15 906 l'onn 2017) ed ultra da quai è il dumber da naschientschas illegitimas pli che sa dublà tranter l'onn 2000 e 2017 dad 11% sin 25,2%.

La decisiun da sa maridar e da fundar ina famiglia vegn tratga adina pli tard. Ella è sa spustada tar las dunnas da 24 onns (1970) a 29,9 onns (2017) e tar ils umens da 26 a 32 onns; la vegliadetgna en media da las mammas tar la naschientscha è muntada da 25 a 30,8 onns.

Il «model dal nutrider sulet» burgais tradiziunal è oz l'excepciun: l'onn 2017 avevan circa 8 da 10 mammas en chasadas da pèrs in'activitad da gudogn – dentant per la gronda part a temp parzial.

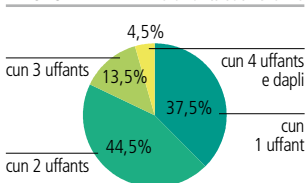
En las bleras famiglias vala anc adina: la lavur da gudogn prestan surtut ils babs (per regla a temp cumplain), il tegnairchasa e la lavur da famiglia è oravant tut l'incumbensa da las mammas.

Chasadas privatas il 2016 en 1000

Total	3 675,1
Chasadas d'ina persuna	1 298,9
Chasadas da famiglias	2 349,6
Pèrs senza uffants	1 008,2
Pèrs cun uffants	1 035,9
Geniturs sulets cun uffants	220,7
Chasadas senza relaziuns famigliaras	84,8

Chasadas da famiglias cun uffants il 2016

Mo uffants sut 25 onns

Linguas principalas il 2016¹ en %

Tudestg	63,5
Franzos	22,9
Talian	8,5
Rumantsch	2,5
Englais	2,8
Portugais	3,8
Albanais	2,4
Serb e croat	5,7
Spagnol	1,1
Linguas tircas	0,5
Ulteriuras linguas	6,1

¹ Populaziun residenta permanenta a partir da 15 onns in ina chasada privata. Pussaivel da numnar pliras linguas

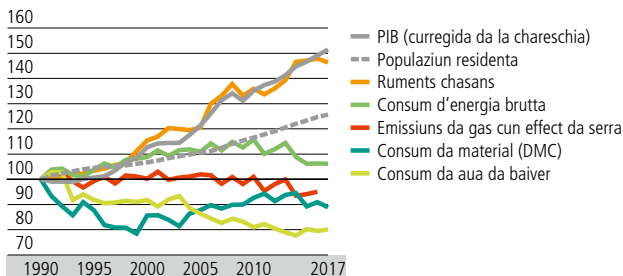
Appartegnientscha religiosa

il 2016 ²	en %
Protestant	24,5
Catolic-roman	36,5
Autras cuminanzas cristianas	5,9
Cuminanzas religiosas giudaicas	0,3
Cuminanzas islamicas	5,2
Autras baselgias e cuminanzas religiosas	1,4
Nagina appartegnientscha	24,9
Senza indicaziun	1,3

² Populaziun residenta permanenta a partir da 15 onns in ina chasada privata

Utilisaziun da las resursas ed emissiuns

Index 1990 = 100

Per ordinari van la creschientscha da l'economia e la creschientscha da la populaziun maun en maun cun in augment dal consum da las resursas naturalas e da las emissiuns – nun che las modas da cumporment vegnian midadas u ch'il progress tecnologic procura per ina meglra efficienza. Quai la quantidad da ruments chasans che resulta correspunda circa al svilup dal product interior brut PIB. Autra è la situaziun per exempel tar las emissiuns da gas cun effect da serra ch'èn restadas relativ constantas dapi l'onn 1990. Tar il consum d'aua da baiver han ils basegns d'ina populaziun e d'ina economia creschenta schizunt pudì vegnir cuvrìds cun in engaschament pli pitschen.

Utilisaziun dal terren

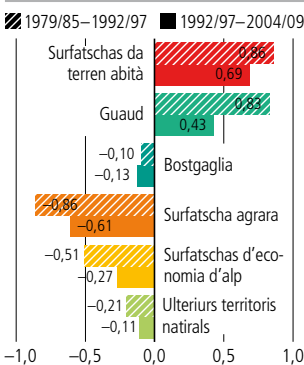
Perioda da relevaziun 2004–2009

	km ²	%
Surfatscha totala	41 290	100
Guaud, bostgaglia	12 930	31,3
Surfatscha agrara	9 678	23,4
Economia d'alp	5 139	12,4
Surfatscha da terren abità	3 079	7,5
Auas	1 774	4,3
Ulteriurs territoris naturalis	8 690	21,0

Entaifer 24 onns èn las surfatschas d'abitadi creschidas per 23%, oravant tut sin donn e cust da surfatschas agriculas. Tenor las cifras las pli novas cuvran ils abitadis 7,5% da la surfatscha da la Svizra, 4,7% dal terren èn sigillads.

Midada da l'utilisaziun dal terren

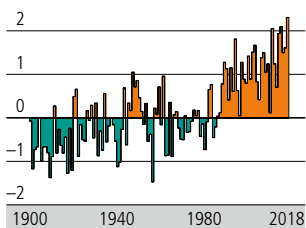
en meters quadrat per secunda

Divergenza da la temperatura

Divergenza da la valur media

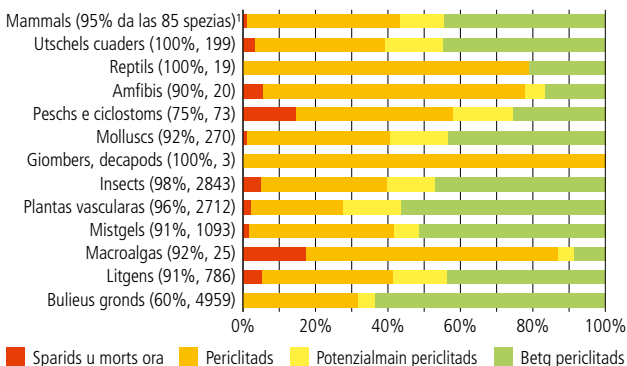
1961–1990, en °C

La temperatura da l'aria variescha d'in onn a l'auter e po esser caracterisada da periodas pli fraidas u pli chaudas. En Svizra èn vegnìds registrads durant il 21. tschientaner 9 dals 10 onns ils pli chauds dapi il cumenzament da las mesuraziuns 1864 e l'onn 2018 è stà l'onn il pli chaud fin ussa.

Animals e plantas periclitads (glistas cotschnas)

Stadi: 1994–2018 tut tenor spezia

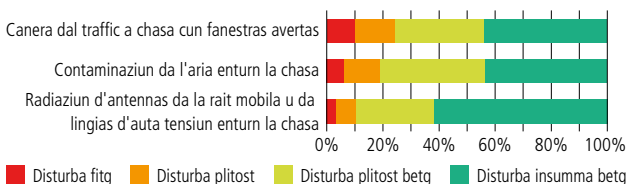

1 Exempel per leger: Il stadi da periclitaziun è vegni valità per 95% da las 85 spezias da mammals. Per las ulteriuras spezias è la basa da datas insufficienta.

En Svizra èn enconuschentas 46 000 spezias da plantas, da bulieus e d'animals. Da las spezias examinadas sa chattan 35% sin la glista cotschna, q.v.d. ch'ellas valan sco periclitadas, sparidas u extinguidas.

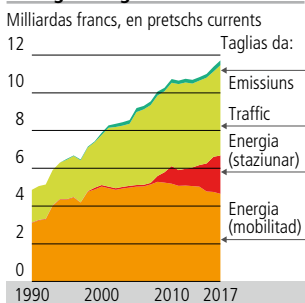
Percepciun da las cundiziuns da l'ambient en il conturn residenzial il 2015

Part da la populaziun

L'onn 2015 han 24% da la populaziun resenti la canera dal traffic a chasa cun fanestras avertas sco fitg disturbant u sco plitgunsch disturbant. Areguard la contaminaziun da l'aria enturn la chasa èn 19% stads da questa opiniun e 10% en quai che pertutga la radiaziun da conducts da current ferm u d'antennas da la rait mobila. Questas percepciuns quasi correspundan a quellas observadas durant il 2011.

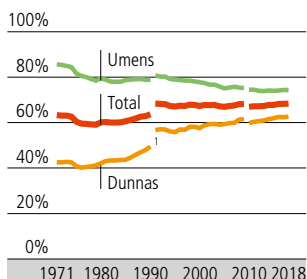
Entradas resultonds da ecologicas taglias

Taglias ecologicas rendan rauba e servetschs nuschaivels a l'ambient pli chars e dattan als consumers ed als producents in impuls da resguardar las consequenzas da lur decisiuns. L'onn 2017 importavan las entradas da questas taglias 6,2% da tut las entradas da taglias e da contribuziuns socialas.

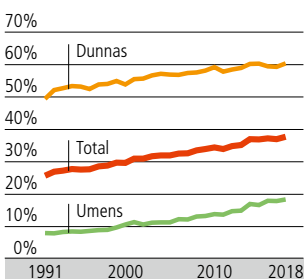
► www.bfs.admin.ch/bfs/rm.html
→ Chatter statisticas → Spazi ed ambient

Persunas cun activitad da gudogn
en % da la populaziun permanenta (15+)

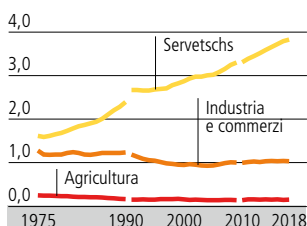

1 Nova metoda da calcular a partir dal 1991 resp. dal 2010

Persunas che lavuran a temp parzial
en % da las pers. cun activitad da gudogn

Persunas cun activitad da gudogn¹
tenor secturs economic en miu.

1 Nova metoda da calcular a partir dal 1991 resp. dal 2010

Persunas cun activitad da gudogn
tenor status d'activitad¹

Populaziun permanenta, en 1000

2. quartal	2017	2018
Total	4 641	4 672
Independents	596	606
Commembers da la famiglia	97	96
Lavurants	3 741	3 761
Emprendists	207	208

1 Definiziun sociologica

Persunas cun activitad da gudogn tenor
status da dimora e schlattaina

en 1000

2. quartal	1991	2000	2005	2010	2015	2018
Total	4 042	4 014	4 126	4 477	4 885	5 046
Svizzers/Svizras	3 014	3 069	3 094	3 268	3 398	3 478
Esters/estras	1 028	944	1 032	1 209	1 487	1 568
DomiciliadAs	534	569	557	584	687	743
DimorantAs	172	175	228	337	433	433
StagiunarAs ¹	85	25	–	–	–	–
CunfinarAs	183	140	176	228	295	314
DimorantAs temporarAs	21	20	53	42	46	44
Ulteriurs esters	34	15	18	17	26	33
Umens	2 370	2 265	2 284	2 472	2 659	2 760
Dunnas	1 672	1 749	1 842	2 006	2 226	2 285

1 Dapi il 1-06-2002 na vegnan emessas naginas permissiuns stagionalas pli

Cler augment da las dunnas participadas a l'activitad da gudogn

Ils onns 2013 fin 2018 è il dumber da las dunnas cun activitad da gudogn creschi pli fitg che quel dals umens cun activitad da gudogn (+7,2% sin 2,285 milliuns envers +6,8% sin 2,760 milliuns). Dapi blers onns daventa er l'activitad da gudogn a temp parzial adina pli impurtanta. L'onn 2018 lavuravan 60% da las dunnas a temp parzial (2013: 58,7%). Tar ils umens eran quai 18%, ma er tar els è l'activitad da gudogn a temp parzial s'augmentada (+3,5 puncts procentuals cumpareglià cun 2013). L'augment da la participaziun da las dunnas a l'activitad da gudogn e da l'activitad da gudogn a temp parzial resulta da la terziarisaziun da l'economia: 86,9% da las dunnas cun activitad da gudogn lavuravan l'onn 2018 en il sectur terziar (umens: 67,2%) e l'activitad da gudogn a temp parzial ha lieu principalmain en il sectur terziar (9 da 10 plazzas parzialas).

Lavurantas estras e lavurants esters

In factur impurtant sin il martgà da lavur svizzer èn las forzas da lavur estras. Dapi ils onns 1960 ha lur quota surpassà mintg'onn 20%. L'onn 2017 correspundeva ella a 31%. Da muntada speziala èn las persunas estras en il sector industrial (2017: 39,1%; sector terziar: 29,6%).

L'onn 2017 eran 78,6% da las persuna estras cun activitad da gudogn en Svizra burgaisas d'in pajais da la UE u da la AECL. Dus terzs da la populaziun permanenta or da la UE eran da la Germania (24%), da l'Italia (20,6%) e dal Portugal (20,4%).

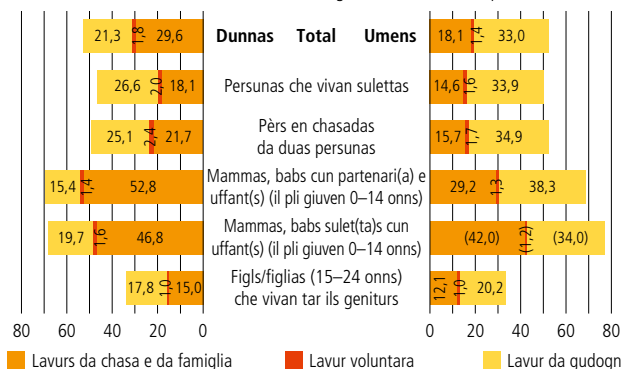
Quota da dischoccupaziun¹ tenor regiun gronda e tenor ulteriuras caracteristicas

2. quartal	2005	2010	2015	2017	2018
Svizra	4,4	4,6	4,4	4,4	4,6
Regiun dal Lai da Geneva	6,5	7,0	6,7	8,0	7,2
Espace Mittelland	4,0	4,6	3,7	3,6	4,3
Svizra dal nordvest	4,1	4,7	3,8	4,0	4,4
Turitg	4,2	4,0	4,3	3,4	4,4
Svizra da l'ost	3,8	3,7	3,7	3,4	3,0
Svizra centrala	2,9	3,1	3,4	2,5	3,2
Tessin	6,1	5,2	6,5	6,8	6,1
Umens	3,9	4,3	4,3	4,0	4,1
Dunnas	5,1	5,1	4,6	4,8	5,2
Svizras e Svizzers	3,2	3,5	3,1	3,1	3,1
Persunas estras	8,9	8,5	8,2	7,9	8,8
15–24 onns	8,8	7,5	6,9	6,9	6,4
25–39 onns	4,4	5,2	4,8	4,7	5,4
40–54 onns	3,3	3,8	3,9	4,0	4,0
55–64 onns	3,7	3,4	3,5	3,7	4,1

¹ Quota da persunas senza gudogn tenor ILO

Temp impundi per lavur da gudogn, lavurs da chasa et da famigli e lavur voluntara il 2016

Persunas da 15–64 onns tenor situaziun da famiglia, en uras en media per emna

(Cifra): generalisaziun sin basa da main che 50 observaziuns. Ils resultats ston esser interpretats cun gronda prudentscha.

Participaziun a la lavur voluntara il 2016

en % da la populaziun residenta permanenta a partir da 15 onns

	Total	Informal	Instituzionalisada
Total	42,7	31,7	19,5
Umens	41,4	28,4	21,7
Dunnas	44,0	34,9	17,4

Paja brutta mensila¹ tenor grond regiun, economia cumplessiva il 2016

Mediana, en francs

	Total	Professionial posiziun			
		a	b	c	d
Svizra	6 502	10 310	8 328	6 977	5 935
Regiun dal Lai da Geneva (VD, VS, GE)	6 591	11 048	8 831	7 285	6 000
Espace Mittelland (BE, FR, SO, NE, JU)	6 426	9 620	7 621	6 899	5 956
Nordvest da la Svizra (BS, BL, AG)	6 700	10 745	8 723	7 484	6 129
Turitg (ZH)	6 869	11 339	9 310	7 521	6 065
Svizra Oriental (GL, SH, AR, AI, SG, GR, TG)	6 092	8 920	7 413	6 364	5 657
Svizra Centrala (LU, UR, SZ, OW, NW, ZG)	6 451	9 786	7 808	6 571	5 952
Tessin (TI)	5 563	8 558	6 793	5 921	5 067

¹ Paja dal mais standardisada: equivalent da temp cumplain a basa da 4 1/3 emnas a 40 uras da lavur.

Componentas da la paja: paja brutta, incl. 1/12 da la 13avla paja mensila ed 1/12 dals pajaments speziels annuals

a = cader suprem, cader superior e cader mesaun; b = cader bass;

c = cader il pli bass; d = senza funcziun da cader

Salaris bass

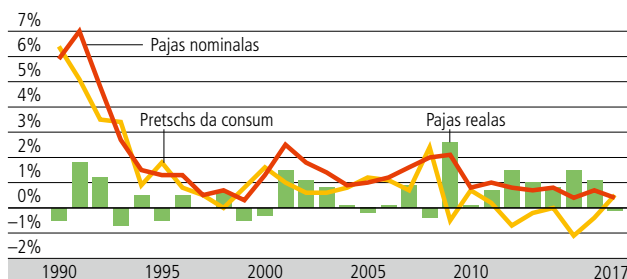
Mesirà tenor equivalents a temp cumplain hai dà en Svizra l'onn 2016 radund 329 000 plazzas a salari bass, vul dir plazzas a temp cumplain cun ina paja brutta da main che 4335 francs per mais (ina plazza vala sco «plazza a salari bass», sche la paja importa damain che dus terzs dal salari brut median). La quota da plazzas a salari bass en l'economia generala para tendenzialmain da sa reducir en il decurs dal temp. Ella è passada dad 11,4% l'onn 2008 a 10,2% l'onn 2016. Las quotas da salaris bass las pli autas èn vegnidas registradas en ils suandants secturs economic: il commerzi en detagl (25,7%), l'industria da vestgadira (38,9%), la gastronomia (50,5%) e las prestaziuns da servetsch persunalas (59,1%). L'onn 2016 han bunamain 474 000 personas occupà ina plazza a salari bass. Da quellas eran 66,4% dunnas.

Differenzas da las pajas tranter dunna ed um

L'onn 2016 importava la paja brutta mensila da las dunnas en l'economia generala 6011 francs e quella dals umens 6830 francs. Las differenzas da las pajas tranter dunna ed um muntavan a 12,0%. En il sector privat importava la differenza da las pajas 14,6%, entant ch'ella muntava en il sector public a 12,5%. 57,1% da las differenzas da salari l'onn 2016 (sector privat) pon vegnir attribuidas a factors objectivs sco tranter auter a la scolaziun, a la vegliadetgna, a la posiziun professionala ed a l'appartegnientscha ad ina bransch. 42,9% da las differenzas da salari restan percenter inexplitgadas. En cumparegliaziun cun questa procentuala importava la quota da las differenzas da salari inexplitgadas en il sector public 34,8%.

Svilup da las pajas nominalas, dals pretschs da consum e da las pajas realas

Midadas visavi l'onn precedent, en %

► www.bfs.admin.ch/bfs/rm.html → Chatter statisticas → Lavur e salari

Creschientscha stabla da l'economia svizra l'onn 2017

L'activitad economica en Svizra, mesirada a maun dal PIB, ha pudì registrar l'onn 2017 ina creschientscha dad 1,6% (a pretschs da l'onn precedent). Quai correspunda a l'augment da l'onn 2016.

La creschientscha è stada marcada d'in ambient dal martgà maschadà cun ina clera sminuziun da la contribuziun dal commerzi cun l'exteriur e cun ina ferma creschientscha da las investiziuns en bains d'equipament. Senza tegnair quint da l'aur nunmonetar è il saldo da la bilantscha dals bains e dals servetschs s'augmentà per 5,4% l'onn 2017. Questa diminuziun en cumparegliaziun cun l'onn 2016 (2016 +12,1) è d'attribuir al saldo pli bass da la bilantscha dals servetschs (-2,5%). Il saldo da la bilantscha dals bains (senza l'aur nunmonetar) è percenter creschi vinavant (+9,4%). Cumpareglià cun la flailva creschientscha da l'export da servetschs (+0,7%) è l'export da bains (senza l'aur nunmonetar) sa mussà cleramain pli dinamic (+6,2%). L'augment dals exports da bains è d'attribuir principalmain a l'industria chemica e farmaceutica.

Per il quart onn en successiun èn las investiziuns s'augmentadas considerablmain (+3,3%). Questa creschientscha s'explitga cun in nov augment da las investiziuns en l'equipament (+4,5%) ch'èn en spezial d'attribuir a las expensas per la perscrutaziun ed il svilup (P+S). Sin basa dal princip da produziun, è l'industria elavuranta, suenter in augment l'onn 2016 (+2,5%), creschida er l'onn 2017 (+4,2%). Ils singuls secturs economics èn però sa sviluppads en moda fitg differenta. Bleras domenas han anc adina gi difficultads, entant che l'industria chemica e farmaceutica ha pudì registrar ina ferma creschientscha. Suenter trais onns difficils ha il sector da las bancas pudì returnar sin la senda da la creschientscha (+2,1%).

Il product interior brut (PIB) e sias componentas

Midada cumpareglià cun l'onn precedent en %, a pretschs da l'onn precedent

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016 ^a	2017 ^p
PIB	-2,2	3,0	1,7	1,0	1,9	2,4	1,3	1,6	1,6
Expensas da consum	1,6	1,6	0,9	2,2	2,6	1,4	1,6	1,5	1,1
Investiziuns bruttas	4,1	-5,4	11,9	-9,7	-9,8	5,8	3,9	-2,2	3,1
Exports	-10,0	12,8	4,9	1,1	15,2	-6,2	2,6	6,7	-0,4
Imports	-3,8	8,1	9,2	-2,6	13,5	-7,7	4,5	6,0	-0,8

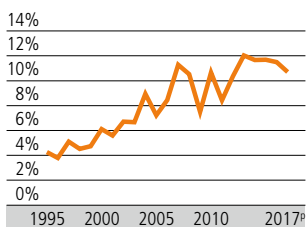
PIB en milliardas francs a pretschs currentes	589	609	621	626	638	650	654	660	669

L'impurtanza da las relaziuns cun il rest dal mund

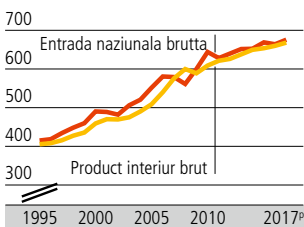
Dapi il 1997 ha fatg augmentar oravant tut il commerzi cun l'exteriur la creschientscha dal product interior brut (PIB). Buns temps per il commerzi cun l'exteriur van perquai a pèr cun ina ferma expansiun economica. Ils exports durant ils onns da conjuntura (1997 fin 2000 e 2004 fin 2007) han contribui il pli fitg a la creschientscha dal PIB. Ils exports dinamics han chaschunà che las contribuziuns exteriuras dal PIB creschian (exportaziun minus importaziuns). Quai demussa ch'il rest dal mund daventa pli e pli impurtant per l'economia svizra. Dal 2009 ha la Svizra patì da l'indebilment da l'economia mundiala che ha chaschunà contribuziuns negativas dal commerzi cun l'exteriur a la creschientscha.

Dapi la crisa finanziaria da l'onn 2008 è la contribuziun dal commerzi cun l'exteriur a la creschientscha dal PIB daventada pli labila. L'onn 2017 è questa contribuziun positiva. L'ENB ha nudà ina augmentadad 1,8% (2016: -0,6%). Quest svilup resulta principalmain da la regressiun pli ferma da las entradas da facultad sbursadas a l'exteriur (-5,9%) en cumparegliaziun cun la regressiun da las entradas da facultad ch'èn vegnidas retschavidas da l'exteriur (-1,6%). La sminuziun da las entradas da facultad sbursadas a l'exteriur e da quellas ch'èn vegnidas retschavidas da l'exteriur è en omadus cas d'attribuir ad ina diminuziun da las entradas da las investiziuns directas.

Muntada da la quota exteriura al PIB tenor ils pretschs actuals

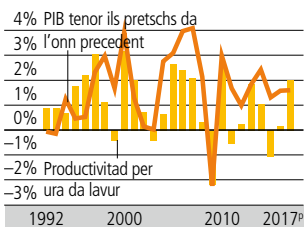

PIB ed ENB tenor ils pretschs actuals en milliardas francs svizzers

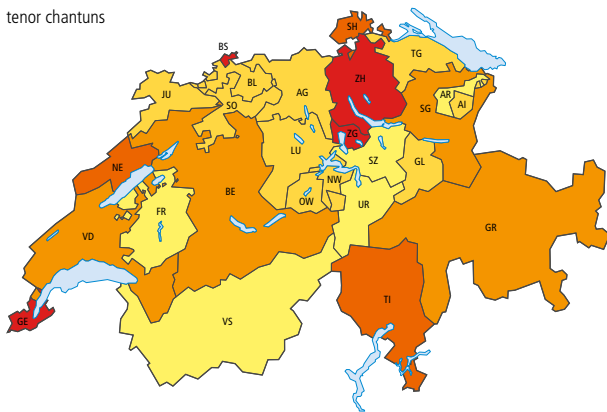
Sche l'activitad economica che vegn mesurada cun il PIB e enconuschenta, po vegnir erui sch'ils facturs da producziun (lavor e chapital) vegnan en funcziun en moda effizienta u betg. L'effizienz da lavor è il resultat da la productivitat da lavor tenor las uras ch'ins ha lavorà, numnadain resulta ella da la valor agiuntada ch'i resulta dad ina ura da lavor.

Rata da creschientscha annuala

Product interieur brut per abitant il 2016

tenor chantuns

Product interieur brut per abitant en pretschs currents, en francs

< 60 000
 ≥ 60 000
 ≥ 70 000
 ≥ 80 000
 ≥ 90 000
 CH: 78 869

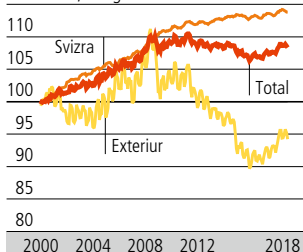
Svilup dals pretschs da consum

Midada da las medias annualas en %

	2014	2015	2016	2017	2018
Total	0,0	-1,1	-0,4	0,5	0,9
Victualias e bavrondas senza alcohol	0,9	-0,8	0,4	0,4	1,3
Bavrondas cun alcohol e tubac	1,0	0,0	-0,5	0,5	0,7
Vestgadira e chalzers	-1,3	0,3	1,3	2,8	1,6
Abitar ed energia	1,0	-0,6	-0,1	1,2	1,3
Rauba da chasa e tegnairchasa	-1,0	-2,1	-2,2	-1,8	-0,5
Tgira da la sanadad	-0,9	-0,4	-0,4	-0,5	-1,0
Traffic	-1,2	-4,4	-2,4	1,5	2,7
Transmissiun d'infurmaziuns	-2,3	-0,9	-1,5	-1,6	0,4
Temp liber e cultura	0,1	-2,0	0,8	1,0	1,7
Instrucziun	1,6	1,2	0,8	0,9	1,1
Restaurants ed hotels	0,7	0,0	-0,2	0,4	0,5
Ulteriura rauba e servetschs	-0,8	-0,8	-1,8	-0,4	0,5

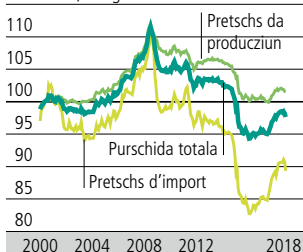
Pretschs da consum tenor la derivanza dals brains

115 Index, matg 2000=100

Index dals pretschs da produziun e d'import

115 Index, matg 2000 = 100

Indeks dals nivels da pretsch en cumparegliaziun internaziunala il 2017

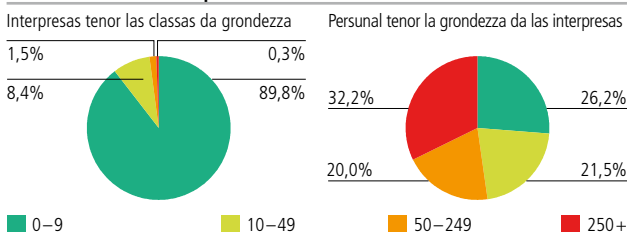
UE-28 = 100

	Svizra	Germania	Frantscha	Italia
Product interieur brut	152	107	110	99
Consum individual effectiv	167	104	107	102
Victualias e bavrondas senza alcohol	169	101	114	111
Bavrondas cun alcohol, tubac e narcotics	128	95	109	95
Vestgadira e chalzers	147	105	104	104
Abitar, aua, electricitad, gas ed auters combustibels	180	111	114	91
Interiurs, equipament e tegnairchasa	124	102	106	105
Tgira da la sanadad	208	102	99	122
Traffic	120	106	106	101
Transmissiun d'infurmaziuns	123	101	97	109
Temp liber e cultura	158	104	109	102
Educaziun ed instrucziun	232	115	101	96
Restaurants ed hotels	162	110	118	105
Ulteriura rauba e servetschs	168	99	104	100
Consum collectiv effectiv	180	123	128	110
Investiziuns bruttas en indrizs ed implants	135	118	113	85
Maschinas ed apparats	112	98	106	97
Industria da construcziun	175	139	119	77
Software	97	98	102	102

Passa 99% da las interpresas en Svizra èn IPM

Passa 99% da tut las interpresas èn IPM: interpresas pitschnas e mesaunas, q.v.d. interpresas cun main che 250 persunas occupadas. L'onn 2016 è la quota da las microinterpresas (main che 10 persunas occupadas) en il sector terziar pli gronda ch'èn il secundar (90,7% envers 80,0%). Correspundentamain differenta è er la grondezza media da las interpresas (sector terziar: 7,2 persunas occupadas; secundar: 12). Tut en tut èn pli che dus terzs da las persunas occupadas activas en IPM, circa in terz en interpresas grondas (a partir da 250 persunas occupadas). In pau pli ch'in quart da las plazzas da lavur (26,2%) tutga a las microinterpresas, pli ch'in tshintgavel (21,5%) ad interpresas cun 10 fin 49 persunas occupadas. L'onn 2016 correspundeva la quota dal sector terziar vi da l'occupaziun totala a 71,9% tar las interpresas da l'economia da martgà. Totalmain eran quasi 158 000 persunas occupadas d'interpresas da l'economia da martgà activas en il sector primar, circa 1 083 000 en il secundar e circa 3 173 500 en il terziar. Il dumber il pli grond da persunas occupadas tar las interpresas da l'economia da martgà han ils fatgs da sanadad ed il commerzi en detagl (radund 397 300 resp. 345 400 persunas occupadas).

Grondezza da las interpresas¹ il 2016

1 Mo interpresas da l'economia da martgà. La grondezza da las interpresas sa drizza tenor il dumber da persunas occupadas

Interpresas basadas sin l'economia da martgà ed emploiads tenor branschas

NOGA 2008, en 1000	2016	
	Interpresas	Emploiads
Total	586,2	4 414,3
Sector 1	53,6	157,5
Sector 2	90,6	1 083,3
da quai:		
Produczion da vivondas, bavrondas e da products da tubac	4,4	99,3
Fabricaziun da textilies, vestgids, rauba da pel	2,9	14,9
Fabricaz, da rauba da lain, da palpieri e da products da stampa	9,8	69,1
Fabricaziun da products farmaceutics	0,2	45,4
Fabricaziun da products da metal	7,4	83,5
Fabricaziun d'uras e d'apparats d'elavuraziun da datas	2,0	108,2
Fabricaziun d'equipaments electric	0,8	33,0
Provediment d'energia	0,8	30,3
Construcziun auta e bassa	8,9	109,8
Sector 3	442,0	3 173,5
da quai:		
Commerzi a l'engrossa	23,9	230,8
Commerzi en detagl	35,3	345,4
Alloschament	5,5	74,4
Gastronomia	23,5	167,3
Servetschs informatics ed auters servetschs d'infurmaziun	16,2	89,5
Prestaziun da servetschs finanziaes ed assicuranzas	6,5	192,7
Activitads d'architectura e d'inschigneria	24,8	126,0
Prestaziun d'ulteriurs servetschs da support	3,6	20,4
Sanadad publica e agid social	64,8	576,9

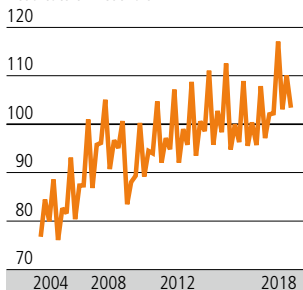
Demografia da las interpresas il 2016

Wirtschaftsabteilungen (NOGA 2008)	Interpresas novas	Plazzas creadas	Interpresas cun grond creschientscha
Total	39 125	53 031	4 157
Sectur 2	4 912	8 047	931
Industria ed energia	1 713	2 421	498
Industria da construcziun	3 199	5 626	433
Sectur 3	34 213	44 984	3 226
Commerzi e reparaturas	4 511	6 283	504
Transport e deposit	885	1 228	164
Restauraziun, alloschament	1 228	2 444	286
Infurmaziun e comunicaziun	2 191	2 967	276
Activitads finanzialas ed assicuranzas	1 432	2 121	152
Fatgs immobigliars, servetschs economics	3 548	5 277	484
Activitads independentas, servetschs scientifics e technics	8 156	10 049	561
Instrucziun	1 949	2 238	147
Sanadad publica e fatgs socials	4 472	5 383	425
Art, divertiment e recreaziun	2 215	2 950	146
Ulteriurs servetschs	3 626	4 044	81

Producziun en il sectur secundar

Index: media annuala dal 2010=100

Resultats trimestrials

La producziun en il sectur secundar (industria ed industria da construcziun) è creschida tranter ils onns 2004 e 2017 per totalmain 26,1%. Il svilup è fermamain dependent da la conjunctura. Ultra da quai ha l'economia svizra patì l'onn 2007 da la crisa finanziaria. Il cumenzament da l'onn 2015 ha la Banca naziunala svizra distatgà il franc svizzer da l'euro. Questa decisiun ha manà ad ina chareschia dals products svizzers cumpareglià cun l'exteriur e tras quai ad ina diminuziun da las vendas da l'industria principalmain orientada à l'export. Entant che bunamain tut ils secturs han stuì acceptar l'onn 2015 perditas cumpareglià cun l'onn precedent, è la situaziun sa meglierada l'onn 2016. L'onn 2017 eran bunamain tut ils secturs puspè sa revegnids. Quai ha manà ad in augment da la producziun dal sectur secundar (+4,4%).

Occupaziun

En la perioda 2004 a 2017 è creschì il dumber d'employads en il sectur secundar per 1,6% (exclus il sectur da construcziun). Tranter l'emprim quartal dal 2006 ed il terz quartal dal 2008 è l'occupaziun augmentada marcantamain. La dischillusium sin il martgà da lavur è vegnida cun la crisa da finanzas: Fin l'emprim quartal dal 2010 è il dumber d'employads puspè diminuì sin il nivel dal quart quartal dal 2006. Fin zercladur da l'onn 2012 è l'industria sa recreada levamain, ma silsenter è la situaziun puspè daventada plitost pli nauscha. Fin al 2. quartal da l'onn 2013 ed er ils onns 2015 e 2016 è il dumber da persunas employadas sa reduci levamain. Dal 2004 fin dal 2017 è creschida l'occupaziun en il sectur da construcziun per 16%. A medem temp è er creschida l'occupaziun en il sectur terziar per 20%. Ina fitg gronda creschientscha da l'occupaziun hai dà tranter ils onns 2006 e 2008 sco er tranter 2011 ed 2013.

Svieutas dal commerzi en detagl

Midasas visavi l'onn precedent en %

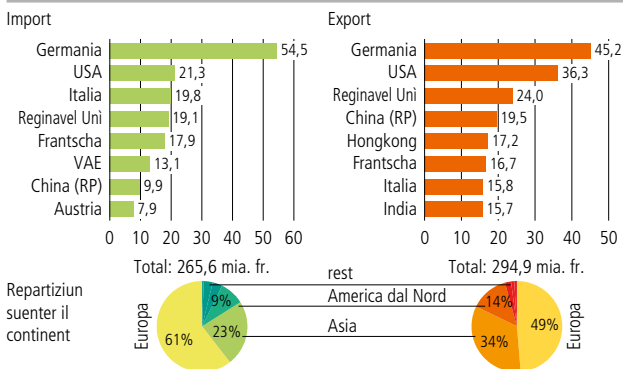
		2013	2014	2015	2016	2017
Total	nominal	0,3	0,1	-3,2	-1,8	-0,5
	real	1,6	1,0	-1,4	-1,2	-0,5
da quai:						
Virtualias, bavrondas e products da tubac	nominal	1,1	1,3	-1,4	0,2	-0,2
	real	-0,1	0,4	-0,7	-	-0,6
Auter che virtualias (senza carburants)	nominal	-0,3	-0,2	-3,3	-3,3	-1,2
	real	2,0	1,6	-0,8	-1,6	-0,1
Carburants	nominal	1,2	-3,9	-14,5	-5,3	3,7
	real	3,3	-0,8	-1,1	0,4	-3,5
Total senza carburants	nominal	0,3	0,4	-2,4	-1,6	-0,9
	real	1,3	1,0	-1,0	-1,1	-1,0

Commerzi en detagl

Suenter plirs onns, en ils quals è vegni registrà in augment da la svieuta (2002–2008), ha il commerzi en detagl svizzer stui acceptar l'onn 2009, en consequenza da la crisa finanziaria, levs deficits. Augments da la svieuta pli e pli pigns ils onns suandants han prendì ina fin andetga l'onn 2015 pervia da la revalitaziun dal franc svizzer envers l'euro sco er sin fundament da la chareschia sin products svizzers. Quai ha tranter auter manà ad in augment dal turissem da cumpra. La regressiun da la svieuta ha cuntinuà l'onn 2017, schegea che questa regressiun era pli pitschna.

Commerzi cun l'exteriur: ils pli impurtants partenaris l'onn 2017

en milliardas francs

Commerzi cun l'exteriur: ils pli impurtants bains

en milliuns francs

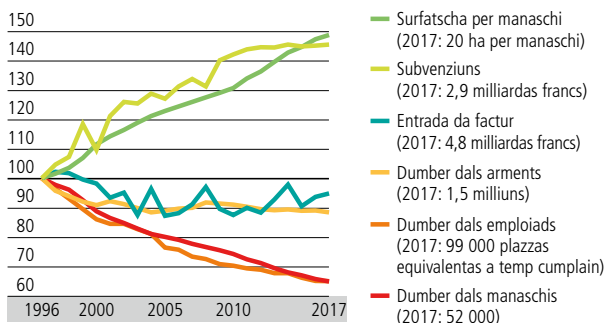
	Import			Export		
	2000	2016	2017	2000	2016	2017
Total	139 402	266 137	265 572	136 015	298 408	294 894
da quai:						
Virtualias, products da giudiment	7 197	10 132	10 590	3 239	8 355	8 682
Textilias, vestgadira, chalzers	8 905	9 516	10 550	3 891	3 466	4 200
Chemicalias	21 899	43 627	46 741	35 892	94 277	98 596
Metals	10 735	12 997	14 481	10 892	12 114	13 645
Maschinas, electronica	31 583	28 653	30 393	37 137	31 080	32 054
Vehichels	14 903	19 080	19 003	3 054	5 087	5 422
Uras	1 622	3 863	3 545	10 297	19 407	19 921

► www.bfs.admin.ch/bfs/rm.html → Chatter statisticas → Industria e servetschs

Las surfatschas che vegnan cultivadas da l'agricultura, inclusiv l'economia d'alp, importan 36% da la surfatscha totala da la Svizra. Il dumber dals manaschis agriculs diminuescha en general, però davenentan ils manaschis pli gronds e la surfatscha che vegn cultivada a moda biologica s'augmenta. La producziun animalic è il sector da manaschi predominant. Guaud e bostgaglia cuvran 31% da la surfatscha dal pajais. La surfatscha da guaud crescha oravant tut en las Alps. Dus terzs dals bostgs èn laina da conifera. L'onn 2017 èn vegnids racoltads 4,7 milliuns m³ laina. L'agricultura e l'economia forestala marcan pia la cuntrada. L'onn 2017 han ellas generà 0,7% da la valorisaziun brutta da l'economia svizra.

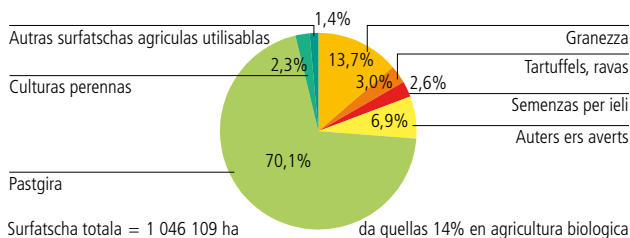
Intgins indicators-clav da l'agricultura

Index 1996=100

Cultivaziun da la surfatscha agricula utilisabla il 2017

senza pastgiras d'alpegiar

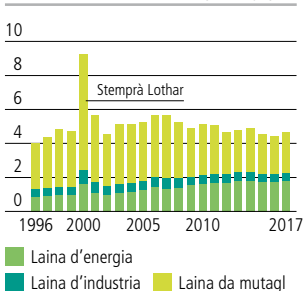

Valur da producziun¹ da l'agricultura il 2017

Product	en %
Products vegetals	40,0
Granezza	3,6
Plantas da pavel	9,1
Verdura e products d'iert	13,6
Fritga ed ivas	4,5
Vin	4,0
Auters products vegetals	5,1
Animals e products animalics	48,8
Arments	13,4
Portgs	8,6
Latg	20,4
Auters animals e products animalics	6,3
Servetschs agriculs	7,0
Activitads secundaras betg agriculas	4,2

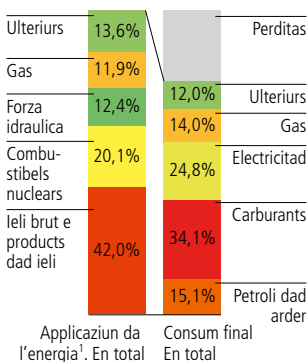
¹ Valur totala = 10,3 milliardas francs

Racolta da laina

► www.bfs.admin.ch/bfs/rm.html
 → Chatter statisticas → Agricultura e selvicoltura

Applicaziun da l'energia e consum final il 2017

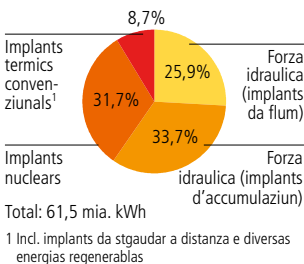

¹ Excl. surpli d'import dad electricitad (1,8%)

Il consum crescha

Il consum d'energia è collià fermamain vi dal svilup economic e demografic. Ils motivs per l'augment dal consum d'energia èn tranter auter il dumber d'abitants creschent, abitaziuns pli grondas, l'augment da produziun e da consumaziun ed ils grevs vehichels a motor – sche quel na vegn betg cumpensà cun optimar l'effizienz d'energia. Cun var 36% dal consum d'energia è stà il traffic l'onn 2017 la gruppa la pli gronda en quest sector. 64% dal consum d'energia deriva da l'energia da fossils e 22,3% deriva d'energias regenerablas, oravant tut da la forza idraulica.

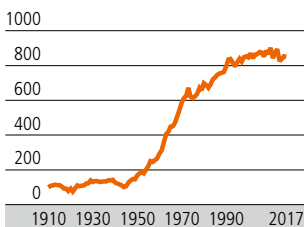
Producziun d'electricitad tenor categoria d'implant electric il 2017

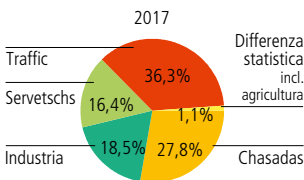
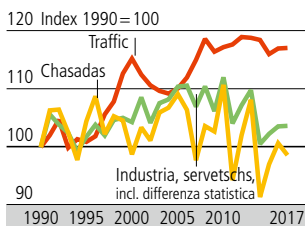
Energias regenerablas il 2017

Quota al consum final	en %
Total	22,33
Forza idraulica	11,94
Energia solar	0,95
Chalira da l'ambient	1,96
Biomassa (lain e biogas)	4,92
Energia eroelectric	0,05
Energia fatga cun parts regenerablas dal rument	1,51
Energia da sereneras	0,20
Carburants biogens	0,79

Consum d'energia final en 1000 TJ

Consum d'energia final tenor gruppas da consumers

► www.bfs.admin.ch/bfs/rm.html → Chatter statisticas → Energia

► www.bfe.admin.ch (Uffizi federal d'energia) → Versorgung → Statistik und Geodaten

Expensas da construcziun en milliuns francs, tenor ils pretschs dal 2000

	1980	1990	2000	2010	2016
Total	34 198	47 588	43 708	49 240	56 199
Expensas publicas	11 389	14 507	15 983	15 958	18 800
Construcziun bassa	6 791	7 740	10 060	9 649	10 597
da quai vias	...	...	5 221	4 739	4 401
Construcziun auta	4 599	6 767	5 923	6 309	8 203
Ulteriuras expensas	22 809	33 081	27 725	33 281	37 399
da quai abitar	...	...	17 147	22 995	25 979

Construcziun d'abitaziuns

	1980	1990	2000	2010	2016
Chasas d'abitar novas, cun abitaziuns	20 806	16 162	16 962	14 736	12 701
da quellas chasas d'ina famiglia	16 963	11 200	13 768	9 387	6 830
Abitaziuns novas cun ...	40 876	39 984	32 214	43 632	52 034
1 chombra	2 122	2 010	528	725	1 698
2 chombras	4 598	5 248	1 779	3 913	9 136
3 chombras	7 094	8 937	4 630	10 608	16 015
4 chombras	11 557	12 487	10 783	15 438	15 616
5 chombras u dapli	15 505	11 302	14 494	12 948	9 569

Dumber d'abitaziuns

	1980	1990	2000	2010	2017
Dumber	2 702 656	3 140 353	3 574 988	4 079 060 ²	4 469 498
da quai vidas en %	0,74	0,55 ¹	1,26 ¹	0,94 ¹	1,62 ¹

1 Il 1, da zercladur da l'onn sequent

2 Dapi l'onn 2009 vegn inditgà il dumber d'abitaziuns a basa da la statistica dals edifizis e da las abitaziuns (StatEA)

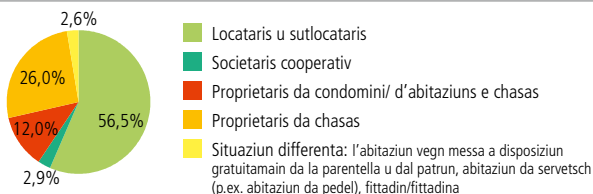
La chasa d'ina famiglia resta la categoria d'edifizis la pli impurtanta

La quota da las chasas d'ina famiglia al dumber total da bajetgs è creschida tranter il 1970 ed il 2017 da 40% sin 57%. Il dumber da chasas d'ina famiglia ch'en vegnidas construidas da nov è dentant sa sminuì l'onn 2017 per 4,9% cumpareglià cun l'onn precedent.

La quota da la proprietad d'abitar crescha constatamain dapi 1970

La fin dal 2017 vivevan 38,0% da las chasadas en ina abitaziun d'atgna proprietad. Quai correspunda a 1 413 352 chasadas. Dapi 1970 è s'augmentada la quota da proprietad d'abitar cuntinuadamain (1970: 28,5%; 1980: 30,1%; 1990: 31,3%; 2000: 34,6%). Il pli ferm è creschì il dumber d'abitaziuns da proprietad en condomini. Dal 2000 al 2017 numnadamain da 237 716 a 445 559 (+87%). Tar la maiortad da las abitaziuns da proprietad tutgan dentant quellas chasadas che possedan la chasa, en la quala lur abitaziun sa chatta (2000: 809 731; 2017: 967 793).

Gener d'abitadi da las abitaziuns abitadas 2017

► www.bfs.admin.ch/bfs/rm.html → Chatter statisticas → Construir ed abitar

Indicaturis impurtants dal turissem

	2015	2016	2017
Purschida (letgs)¹			
Hotels e manaschis da cura	273 507	271 710	275 203
Abitaziuns da vacanzas	...	163 045	159 063
Alloschis collectivs	...	123 208	116 640
Campadis	124 284	123 344	123 096

Dumonda: pernottaziuns en 1000

Hotels e manaschis da cura	35 628	35 533	37 393
Abitaziuns da vacanzas	...	6 808	7 319
Alloschis collectivs	...	5 270	5 398
Campadis	2 657	2 786	3 174

Durada dal segiurn notgs

Hotels e manaschis da cura	2,0	2,0	2,0
Abitaziuns da vacanzas	...	6,7	6,8
Alloschis collectivs	...	2,6	2,6
Campadis	3,0	2,9	2,9

Occupaziun brutta dals hotels e manaschis da cura

en % dals letgs registrads ¹	35,7	35,7	37,2

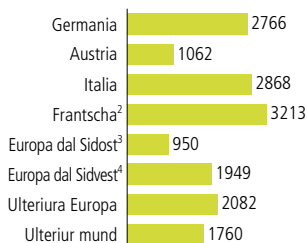
Bilantscha turistica en milliuns francs

Entradas dals giasts da l'exteriur en Svizra	15 753	15 772	16 025
Expensas dals turists svizzers a l'exteriur	15 675	16 072	16 147
Saldo	78	-300	-122

¹ Media annuala dal dumber total da letgs registrads en ils manaschis averts e temporarain serrads

Destinaziuns da viadis a l'exteriur dals Svizzers¹ il 2017

en 1000

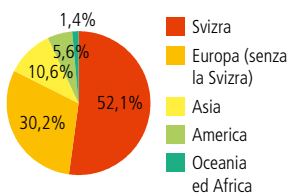

¹ Populaziun stabla da 6 onns e pli, viadis a l'exteriur cun pernottaziuns; total: 16,65 miu.

² Incl. departaments d'ultramar, Monaco

³ Grezia, Turchia, Croazia, Bosnia-Erzegovina, Serbia, Albania, Slovenia, Montenegro, Cosovo, Rumania, Bulgaria, Macedonia

⁴ Spagna, Portugal, Andorra, Gibraltar

Pernottaziuns en l'alloschament il 2017 tenor la provegnienscha dals giasts**Cumportament da viagiari**

Dal 2017 han 90,1% da las personas a partir da 6 onns che vivan en Svizra fatg almain in viadi privat cun pernottaziuns. Pli precisamain ha mintga persona fatg en media 3,3 viadis cun pernottaziuns e 10,0 viadis d'in di. Passa la mesadad (56%) dals viadis cun pernottaziuns èn stads viadis lungs (min. 4 pernottaziuns). 10% dals viadis d'in di e 67% dals viadis cun pernottaziuns èn stads viadis a l'exteriur.

► www.bfs.admin.ch/bfs/rm.html → Chatter statisticas → Turissem

Traffic pendular

Var 9 da 10 persunas cun activitad da gudogn en Svizra èn stadas l'onn 2017 pendularias, q.v.d. persunas che han bandunà lur edifizis d'abitar per ir a lur plazzas da lavur. Da quellas han circa 71% lavurà ordaifer lur vischnanca da domicil.

Mobilitad quotidiana il 2015

Media per persuna¹ e di, en Svizra

	Distanza en km	Temp per viadi en min. ²		Distanza en km	Temp per viadi en min. ²
Total	36,8	82,2	Meds da transport		
Motivs per il viadi			A pe	1,9	29,8
Lavur e scolaziun	10,8	20,2	Velo	0,8	4,0
Cumissius	4,8	11,5	E-bike	0,1	0,3
Temp liber	16,3	42,2	Moto (incl. moped)	0,5	1,0
Activitads professunalas	2,6	3,8	Auto	23,8	33,9
Servetschs ed accumulament	1,8	3,4	Bus (incl. auto da posta)	1,1	3,4
Auters	0,7	1,1	Tram	0,4	1,5
			Tren	7,5	6,7
			Auters	0,7	1,8

1 Popolaziun permanenta da la Svizra da 6 onns e dapli

2 Senza temp da spetga e da midada

Infrastructura dal traffic

Cumpareglià cun quella d'auters pajais è l'infrastructura da traffic da la Svizra fitg sviluppada. Ella occupa var 2% da la surfatscha totala da la Svizra e radund in terz da la surfatscha d'abitadi. Dasper las vias e las lingias da viafier sa cumpona l'infrastructura da 127 km trajects da denticulara, da 327 km lingias da tram e da bunamain 1000 km pendicularas. En il sector dal traffic aviatic procuran ils trais eroports da Turitg, da Geneva e da Basilea per la colliaziun da la Svizra cun centers europeics e mundials. Las indesch plazzas aviaticas regionalas servan en emprima lingia als sgols da fatschenta, da turissem e da lavur.

Passagiers en il traffic aviatic: Traffic da lingia e da charter il 2017

Passagiers arrivants e partents, en 1000

Total da plazzas aviaticas	54 912
Turitg	29 361
Genevra	17 260
Basilea-Mülhausen	7 869
Plazzas aviaticas regionalas	422

Il motiv per quests svilups cuncontracurrents èn aviuns pli gronds e meglras occupaziuns da las plazzas.

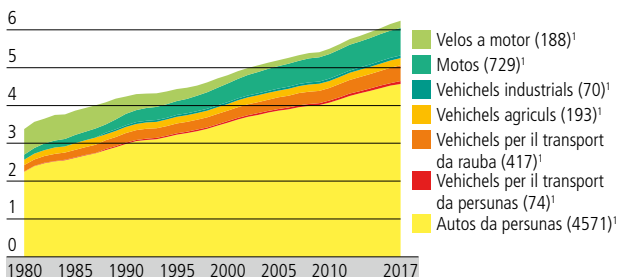
Infrastructura e lunghezza dals trajects

	En km	Onn
Via		
Vias naziunalas	1 855	2017
da quai autostradas	1 458	2017
Vias chantunalas	17 843	2017
Vias communalas	51 859	2017
Viafier		
Rait da viafier	5 177	2015
Navigaziun		
Rait da la navigaziun publica per il transport da persunas (incl. navettas d'autos)	562	2015

L'onn 2017 han ils eroports svizzers registrà en il traffic da lingia e da charter 0,5 milliuns partenzas ed atterraments sco er 54,9 milliuns passagiers (passagiers locals e da transfer). Entant ch'il dumber da sgols en il traffic da lingia e da charter è sa reduci dapi l'onn 2000 per 13%, è il dumber da passagiers s'augmentà per 60%.

Dumber dals vehichels a motor sin via

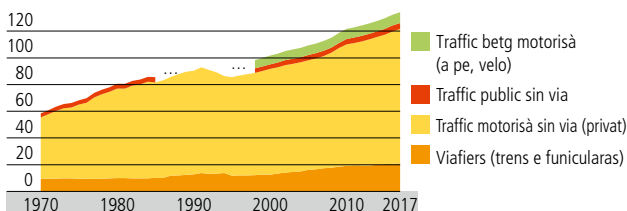
en milliuns

1 En parantesas: il dumber dal 2017, in 1000

Prestaziuns en il traffic da persunas

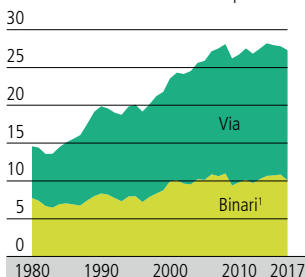
en milliardas kilometers per persuna ed onn

Prestaziuns en il traffic da martganzia

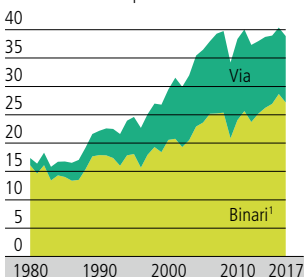
Traffic en total,

en milliardas tonnas kilometricas per onn

Traffic che traversa las Alps,

en milliuns tonnas per onn

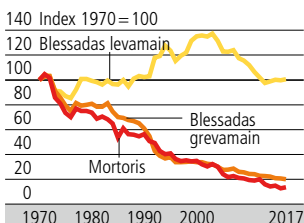

1 Tonnas (kilometricas) nettas senza il pais dals vehichels per il transport da rauba (incl. chars annexs), containers e recipients mobilis en il traffic cumbinà

Persunas disgraziadas tenor categorias da traffic il 2017

Traffic sin via	
Mortoris	230
Blessadas grevaimain	3 654
Blessadas levamain	17 759
Traffic da viafier	
Mortoris	21
Traffic aviatic (civil)	
Mortoris	13

Persunas disgraziadas en il traffic sin via

► www.bfs.admin.ch/bfs/rm.html → Chatter statisticas → Mobilitad e traffic

	Onn	Svizra	Germania	Grezia
Abitants en 1000	2017 ⁴	8 484	82 522	10 768
Abitants per km ²	2016 ⁴	211	...	82
Quota da las personas sut 20 onns en %	2017 ⁴	20,0	18,4	19,4
Quota da las personas sur 64 onns en %	2017 ⁴	18,3	21,2	21,5
Quota dals esters	2017 ⁴	25,1	11,2	7,5
Naschientschas vivas per 1000 abitants	2016	10,4	9,6	8,6
Naschientschas ordaifer la lètg en %	2016	24,2	35,5	9,4
Aspectativa da vita ¹ dunnas en onns	2016	85,6	83,5	84,0
Aspectativa da vita ¹ umens en onns	2016	81,7	78,6	78,9
Surfatscha totala en km ²	2009 ⁵	41 285	357 108	131 957
Surfatscha dal terren agricul	2009 ⁵	36,9	52,2	40,1
Surfatscha da gaud	2009 ⁵	30,8	32,3	30,7
Emissiuns da gas cun effect da serra en equivalents da CO ₂ (t per abitant)	2016 ⁵	5,7	11,0	8,5
Quota personas activas	2017	84,0	78,2	68,3
Dunnas	2017	79,3	74,0	60,3
Umens	2017	88,5	82,4	76,4
Quota personas senza gudogn (15–74) ILO	2017	4,8	3,8	21,5
Dunnas	2017	5,1	3,3	26,1
Umens	2017	4,6	4,1	17,8
Personas da 15–24 onns	2017	8,1	6,8	43,6
Quota personas senza gudogn per ina lunga durada (15–74) tenor ILO en % da las personas senza gudogn	2017	34,7	41,7	72,8
Product interiu brut (PIB) per abitant en standard da la capacid da cumpra (SCC)	2017	46 800	37 100	20 200
Index pretsch da consum armonisà (IPCA)	2017	0,6	1,7	1,1
Consum d'energia brut, tonnas equivalents dad ieli brut per abitant	2016	3,1	3,8	2,2
Quota da las energias regenerablas al consum d'energia brut en %	2016	20,8	12,3	10,9
Letgs en hotels e manaschis da cura per 1000 abitants	2017	32,4	22,0	73,8
Autos da personas per 1000 abitants	2016 ⁵	543	546	479
Accidents da traffic sin via: disgraziads per 1 miu. abitants	2016 ⁵	26	39	76
Expensas per la segirtad sociala en % dal PIB	2016	28,1	29,4	26,6
Custs dal sector da sanadad en % dal PIB	2016	12,2	11,1	8,5
Mortalitad da pops ²	2016	3,6	3,4	4,2
Giuvnils (18–24) senza scolaziun postobligatorica en %	2017	26,6	35,6	13,4
Personas (25–64) cun la pli auta scolaziun terminada sin stgalim terziar en %	2017	42,6	28,6	31,0
Expensas per la scolaziun en % dal PIB	2015	5,1	4,5	3,7
Quota da ristga da povradad ³	2017	...	9,0	12,8
Mediana dals entradas d'equivalenza disponibilas, standard da la capac. da cumpra (SCC)	2017	27 602	21 179	9 063
Custs per abitar en % dals entradas dal budget disponibilas	2017	...	26,3	41,1

1 Tar la naschientscha

2 Uffants morts en l'emprim onn da vita per 1000 naschientschas vivas

3 En % da la populaziun activa

4 Il 1. da schaner

5 Ils 31 da december

Spagna	Frantscha	Italia	Pajais Bass	Austria	Svezia	Reginavel Uni	EU-28
46 528	66 989	60 589	17 082	8 773	9 995	65 809	511 523
93	106	204	498	106	24	271	118
19,8	...	18,3	22,3	19,6	22,9	23,5	20,9
19,0	...	22,3	18,5	18,5	19,8	18,1	19,4
9,5	6,9	8,3	5,4	15,2	8,4	9,2	...
8,8	11,7	7,8	10,1	10,0	11,7	11,8	10,1
45,9	59,7	28,0	50,4	...	54,9	...	...
86,3	85,7	85,6	83,2	84,1	84,1	83,0	83,6
80,5	79,5	81,0	80,0	79,3	80,6	79,4	78,2
505 991	632 834	301 336	41 543	83 879	441 370	248 528	...
50,8	46,5	48,7	50,8	34,0	8,5	64,1	...
25,2	25,9	31,0	10,7	40,6	63,3	13,1	...
7,0	6,8	7,1	11,4	9,1	5,3	7,3	8,4
73,9	71,5	65,4	79,7	76,4	82,5	77,6	73,4
68,8	67,6	55,9	75,2	71,8	80,7	72,9	67,9
78,9	75,6	75,0	84,2	81,0	84,3	82,3	78,9
17,2	9,4	11,2	4,9	5,5	6,7	4,4	7,6
19,0	9,3	12,4	5,3	5,0	6,4	4,2	7,9
15,7	9,5	10,3	4,5	5,9	6,9	4,5	7,4
38,6	22,3	34,7	8,9	9,8	17,8	12,1	16,8
44,5	45,1	57,8	39,5	33,4	18,5	25,9	44,7
27 600	31 100	28 900	38 400	38 100	36 300	31 600	30 000
2,0	1,2	1,3	1,3	2,2	1,9	2,7	1,7
2,6	3,7	2,6	4,6	3,9	4,9	2,9	3,2
14,3	9,9	16,8	4,7	29,7	37,1	8,1	13,2
41,2	19,7	37,0	15,8	69,5	24,6	...	...
492	479	625	481	550	477	474	...
39	52	54	37	50	27	28	...
24,3	34,3	29,7	29,5	30,3	29,6	26,2	28,1
9,0	11,5	8,9	10,4	10,4	10,9	9,8	...
2,7	3,7	2,8	3,5	3,1	2,5	3,8	3,6
33,8	16,5	30,8	27,9	20,4	28,5	15,4	25,9
36,4	35,2	18,7	37,2	32,4	41,9	42,8	31,5
4,2	5,5	4,1	5,4	5,4	7,1	5,7	5,0
13,1	7,4	12,3	6,1	7,7	6,9	9,0	9,5
15 333	20 624	16 213	21 195	23 112	20 752	17 369	...
18,2	17,6	16,3	23,4	17,9	21,7	24,8	20,9

Summas da bilantscha e gudogns da las bancas il 2017

Gruppas da bancas	Dumber d'instituts		Summa da bilantscha en miu. fr.	Profit/Perdita	Effectiv dal persunal in equivalenza a temp cumplain
	1990	2017			
Total	625	253	3 249 443	7 900	110 415
Bancas chantunalas	29	24	575 343	2 936	17 322
Bancas grondas	4	4	1 566 435	3 161	39 786
Bancas reginnalas e cassas da spargn	204	62	118 131	417	3 855
Bancas Raiffeisen	2	1	225 253	894	9 079
Ulteriuras bancas	5	14	209 474	711	7 749
Filialas da bancas estras	16	23	93 320	217	1 079
Banchiers privats	22	6	6 198	50	531

Structura da bilantscha da las bancas il 2017

Activas	en %
Total	100
da quai exterior	41,6
Meds liquids	15,7
Pretensiuns visavi bancas	8,2
Pretensiuns visavi clients	19,3
Pretensiuns ipotecaras	30,6
Participaziuns	4,1
Investiziuns realas	0,7
Ulteriuras	21,4
Passivas	
Total	100
da quai exterior	43,4
Duairs visavi bancas	12,0
Duairs da deposits da clients	55,0
Obligaziuns da cassa	0,3
Emprests ed emprests ipotecaras	13,1
Ulteriuras	19,5

Curs da devisas en Svizra¹

	2014	2016	2018
\$ 1	0,915	0,985	0,978
¥ 100	0,865	0,908	0,886
€ 1	1,215	1,090	1,155
£ 1	1,507	1,335	1,306

¹ Curs d'acquist da las bancas, media annuala

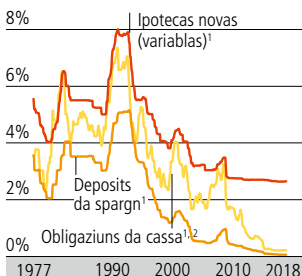
Assicuranzas privatas il 2017

en milliuns francs

Rom d'assicuranza	Premias ¹	Prestaziuns ¹
Total	127 273	77 891
Assicuranza da vita	31 410	30 651
Accidents e donns	47 857	31 044
Reassicuranza	48 006	16 196

¹ En Svizra ed a l'exteriur

Tschains

¹ Fin il 2007: valur media da tut las bancas chantunalas, a partir dal 2008: valur media da 60 instituts (incl. tut las bancas chantunalas)

² Fin il 2007: per ina durada da 3–8 onns, a partir dal 2008: per ina durada da 5 onns

Prestaziuns da las assicuranzas il 2017

Pajadas en Svizra en l'assicuranza directa

Rom d'assicuranza	Miu. Fr.	En %
Total	29 824	100
Vita	12 804	42,9
Malsogna	7 886	26,4
Vehichel a motor	3 687	12,4
Accidents	2 013	6,7
Responsabladad civila	796	2,7
Fieù	450	1,5
Ulteriurs	2 288	7,7

► www.bfs.admin.ch/bfs/rm.html
→ Chattar statisticas → Daners, bancas, assicuranzas

► www.snb.ch (Banca naziunala svizra)

► www.finma.ch (Autoritad federala per la surveglianza dals martgads da finanzas) → Privatversicherungen

Ilis trais nivels dal sistem da la segirtad sociala

Il sistem da la segirezza sociala en Svizra sa lascha preschentar a maun da trais stgalims:

Tar l'emprim stgalim tutga – ultra da la segirada individuala dals custs da viver – il provediment da basa. El è accessibel a tuts e cumpiglia il sistem da furmazion ed il sistem giuridic sco er la segirezza publica.

Il segund stgalim cumpiglia tut las assicuranzas socialas e duai prevegnir a las ristgas en connex cun vegliadetgna, malsogna, invaliditad, dischoccupaziun e maternitad.

Il terz stgalim la finala cumpiglia l'agid social en il senn pli vast. L'agid social economic, che vegn er numnà agid social en il senn pli stretg, è l'ultima part dal sistem da la segirezza sociala. El vegn applitgà pir, cur che autras prestaziuns, p.ex. da las assicuranzas socialas, n'èn betg disponiblas u èn esauridas. Ultra da quai premetta el ch'ils retschaviders da prestaziuns sajan en ina situaziun da basegn: el vegn pajà mo a persunas en relaziuns economicas modestas.

Davant l'agid social economic, er sin il terz stgalim, exista ina retscha d'ulteriuras prestaziuns socialas dependentas d'in basegn. Questas prestaziuns duain impedir ina dependenza da l'agid social economic. Latiers appartegnan las prestaziuns supplementaras, il pajament anticipà d'aliments sco er – sin plaun chantunal – subsidis d'abitar, subsidis a famiglias, subsidis da dischoccupaziun e subsidis da vegliadetgna e d'invaliditad.

Expensas totalas per la segirtad sociala

Per l'onn 2016 han las expensas totalas da la segirtad sociala muntà a 185 milliardas francs. Da questa summa èn vegnidas pajadas 170 milliardas francs per las prestaziuns socialas sco talas. Var quatter tschintgavels da quellas van sin il conto da las assicuranzas socialas (pia il segund nivel dal sistem da la segirtad sociala).

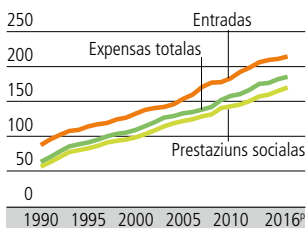
Segirtad sociala: expensas ed entradas

en milliardas francs, pretschs currentes

	1990	2000	2010	2015	2016 ^P
Expensas totalas	63,1	109,0	157,8	181,7	185,3
da quai prestaziuns socialas	56,1	98,2	142,8	165,0	170,0
en % cun il PIB	15,7	21,4	23,5	25,2	25,8
Entradas totalas	87,3	132,4	183,1	211,2	214,4

Segirtad sociala: expensas ed entradas

en milliardas francs

Prestaziuns socialas tenor funcziuns il 2016^P

	en %
Vegliadetgna	42,1
Malsogna, tgira da la sanadad	31,2
Invaliditad	8,8
Survivenza	4,9
Famiglia, uffants	5,9
Dischoccupaziun	3,8
Isolaziun sociala	3,0
Alloschi	0,5

Expensas per tge?

La repartiziun da las prestaziuns socialas sin las singulas ristgas e sin ils singuls basegns (funziuns da las prestaziuns socialas) è ordvart ineguala: Passa quatter tschintgavels da las prestaziuns socialas van a favur da vegliadetgna, malsogna / provediment da la sanadad ed invaliditad.

Assicuranzas socialas: beneficiaris il 2017

en 1000

AVS: rentas da vegliadetgna	2324,8	PP: rentas d'invaliditad	117,3
AVS: rentas supplementaras	54,1	AI: rentas d'invaliditad	249,2
AVS: rentas da survivents	186,3	AI: rentas supplementaras	70,1
PS a l'AV ¹	204,8	PS a l'AI	114,2
PS a l'AS ¹	3,8	AA ² : rentas da survivents	18,9
PP: rentas da vegliadetgna	773,3	AA ² : rentas d'invaliditad	81,3
PP: rentas per vaivas e vaivs	189,6	ADI ³	330,5

1 Prestaziuns supplementaras a l'assicuranza per la vegliadetgna/assicuranza da survivents

2 Assicuranza d'accidents (cifras dal 2016)

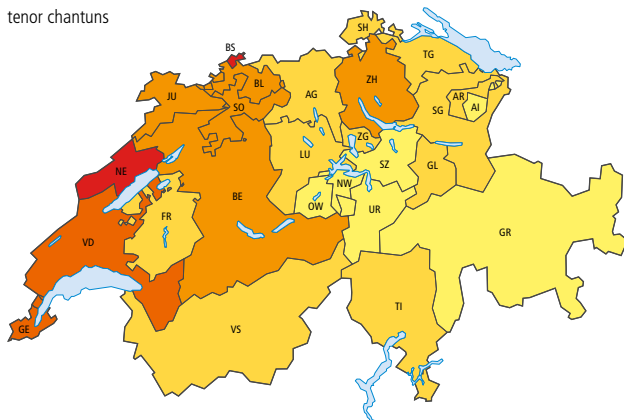
3 Assicuranza da dischoccupads

Assicuranza da malsauns

Las premias chantunalas en media per onn ed assicurà da l'assicuranza da malsauns obligatorica èn s'augmentadas da 2091 a 3605 francs tranter ils onns 2002 e 2017. L'onn 2017 han personas creschidas pajà 4224 francs premia annuala media, giuvens creschids 3724 francs ed uffants 1103 francs. Ins po però constatar grondas differenzas tranter ils chantuns. Il 2017 han ils assicurads pajà en il chantun Basilea-Citad en media ina premia da 4812 francs, en il chantun Appenzell Dadens da 2633 francs.

Quota d'agid social il 2017

tenor chantuns

Quota dals beneficiaris d'agid social da la populaziun residenta, en %

< 1,5
 1,5 – 2,9
 3,0 – 4,4
 4,5 – 5,9
 ≥ 6,0
 CH: 3,3

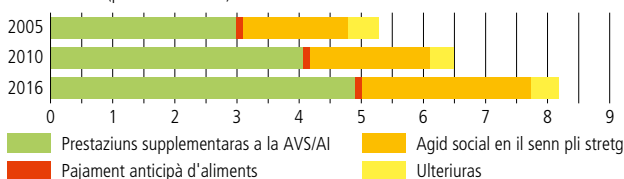
Augment da las expensas per l'agid social

L'onn 2016 èsi vegnì dà ora en Svizra netto 8,2 milliardas francs per l'agid social en il senn pli vast (s.p.v.), circa 208 milliuns francs dapli che l'onn precedent (+2,6%). Circa il 60% da questas expensas èn idas a favur da las prestaziuns supplementaras tar la AVS/AI (4,9 milliardas francs), in ulteriur terz a favur da l'agid social en il senn pli stretg (s.p.s.) (2,7 milliardas francs). Las ulteriuras prestaziuns da l'agid social s.p.v. (subsidis da vegliadetgna e d'invalidad, subsidis da dischoccupaziun, subsidis a famiglias, pajaments anticipads d'aliments e subsidis d'abitar) han importà tut en tut mo 6,8 pertschient da las expensas. Cun 972 francs per abitant è la media da las expensas annualas per l'agid social s.p.v. stada per 1,4% pli auta che l'onn precedent. Las expensas per retschavider d'agid social s.p.s. èn creschidas per 1,0% da 9859 francs l'onn 2015 a 9961 francs l'onn 2016.

Ils purtaders principals da l'agid social s.p.v. èn ils chantuns. L'onn 2016 han els surpiglià 44,6% da las expensas nettas, 36,8% èn ids a quint da las vischnancas e 17,9% èn vegnids pajads da la Confederaziun.

Expensas nettas per prestaziuns socialas tenor il basegn

En mia. francs (pretschs currentes)

Retschavidras e retschaviders d'agid social

278 345 personas, 3,3% da la populaziun totala, han survegnì agid social il 2017. I dat differenzas considerablas d'ina regiun a l'autra: las quotas las pli autas chatt'ins en citads pli grondas cun in ferm caracter da center. En questas citads viva in dumber surproporzional da gruppas da personas che basegnan in agid social pli grond. Da quellas gruppas fan part p.ex. personas che educeschan sulettas lur uffants, estras ed esters sco era dischoccupads che han consumà dal tuttafatg

lur dretgs da schurnada. La ristga da stuair dumandar per agid social sa differenziescha fitg tenor la vegliadetgna, la structura da famiglia e la naziunalitad da las personas.

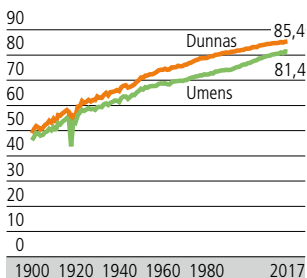
La quota d'agid social la pli auta pertutga uffants e giuvenils sut 18 onns. En general diminuescha la quota cun la vegliadetgna progredinta. La pli bassa è ella tar personas cun passa 65 onns (quota d'agid social da 0,2%) che vegnan sustegnidas dad prestaziuns supplementaras.

Quota d'agid social il 2017 en %

	en %
Total	3,3
Classas da vegliadetgna	
0–17 onns	5,3
18–25 onns	3,8
26–35 onns	3,9
36–45 onns	3,9
46–55 onns	3,5
56–64 onns	2,9
65–79 onns	0,2
Personas da naziunalitad svizra	
Umens	2,4
Dunnas	2,2
Personas da naziunalitad estra	
Umens	6,0
Dunnas	6,7

► www.bfs.admin.ch/bfs/rm.html → Chatter statisticas → Segirtad sociala

Aspectativa da vita

L'aspectativa da vita è creschida extraordinariamain l'ultim tschientaner. In motiv per questa creschientscha è cunzunt stada la diminuziun da la mortalitad da poppins e d'uffants pitschens. Er ils ultims onns è l'aspectativa da vita creschida anc vinavant: tar las dunnas è ella s'augmentada per 4,2 onns dapi l'onn 1991, tar ils umens per 7,3 onns (2017). Ils umens moran savens prematuramain (avant il 70. onn da vita) – cunzunt pervia d'accidents, d'effects da violenza, da cancer dal pulmun e da malsognas ischemas dal cor.

Stadi da sanadad 2017

86% dals umens e 83% da las dunnas inditgeschan dal 2017 d'avair ina buna u fitg buna sanadad e be 4% dals umens u da las dunnas sa sentan malsauns u fitg malsauns. Ma betg darar paran problems corporals u psichics temporars d'avair ina influenza negativa sin la lavur e la vita da mintgadi. L'onn 2017 n'avain nus betg pudì ir a lavur durant 8 dis en media.

Malsognas infectusas¹ il 2017

Infecziuns gastrointestinalas acutas	8 977
Meningitis	55
Epatitis B	35
Tuberculosa	533
AIDS	67

¹ Cas novs da malsogna

Accidents il 2017

	Umens	Dunnas
Accidents da lavur	198 971	69 866
Accidents ordaifer il temp da lavur	319 384	226 905

Impedids¹ il 2017

Grad d'invaliditad	Umens	Dunnas
40 – 49%	5 554	6 516
50 – 59%	15 251	15 690
60 – 69%	7 411	6 743
70 – 100%	88 252	73 271

¹ Retschaviders da rentas da l'Assicuranza d'invaliditad

Raschuns da mort il 2016

	Mortoris		Quota da mortalitad ¹	
	Umens	Dunnas	Umens	Dunnas
Tut las raschuns da mort	31 283	33 681	508,0	352,0
da quai:				
Malsognas infectusas	359	393	5,9	4,1
Malsognas da cancer en total	9 371	7 830	156,0	106,0
Sistem da la circulaziun dal sang	9 357	11 355	144,0	98,1
Malsognas dal cor ischemas	3 854	3 136	60,1	27,3
Malsognas cerebrovascularas	1 381	2 097	20,9	18,8
Organs da respiraziun en total	2 183	1 925	33,4	18,9
Accidents ed intervenziuns violentas	2 173	1 542	40,6	18,6
Accidents en total	1 329	1 223	23,3	12,2
Suicidis	759	257	15,5	5,2

¹ Quota per 100 000 abitants (standardisada tenor vegliadetgna)

Mortalitad da pops

	1970	1980	1990	2000	2010	2017
per 1000 naschientschas vivas	15,1	9,1	6,8	4,9	3,8	3,5

Consum dad alcohol, tubac e drogas illegalas il 2017

Drogas illegalas vegnan consumadas surtut da giuvenils e da giuvens creschids. Dal 2017 han consumà ca. 12% da las personas tranter 15 e 39 onns cannabis. Ord vista da la sanadad publica è però il consum d'alcohol e da tubac bler pli gravant. En tut fimavan dal 2017 ca. 27% da la populaziun; 23% da las dunnas e 31% dals umens. Questas cifras èn sa sbassadas levamain dapi il 1992. Ellas èn dentant restadas constantas dapi la davosa enquista da sanadad dal 2012. La quota da las personas che consumeschan mintga di alcohol è sa sminuida a 11% (1992: 20%). 15% dals umens e 7% da las dunnas consumeschan mintga di alcohol.

Prestaziuns il 2017

	en % ¹	
	Umens	Dunnas
Consultaziuns dal medi	74,4	87,9
Dis d'ospitalisaziun	10,6	13,4
Spitex	1,8	3,8

¹ Populaziun a partir da 15 onns

Medis e dentists

per 100 000 abitants

	1990	2017
Medis cun ina pratica ¹	153	222
Dentists	48	51

¹ A partir dal 2008, medis cun actividad principala en il sector ambulat

Rata d'ospitalisaziun en ils ospitals acuts il 2017

	en % ¹		
	Total	Umens	Dunnas
15–59 onns	10,2	8,4	12,2
60–79 onns	24,4	27,3	21,7
80+ onns	44,2	50,4	40,5

¹ da la gruppa sociala pertutgada

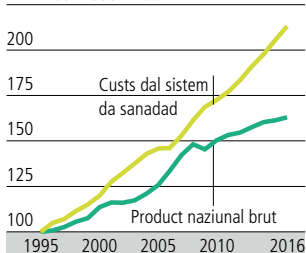
Chasas d'attempads e da tgras

en 1000

	2010	2017
Dumber da clients: en total	138,9	158,3
da quai:		
Clients ≥ 80 onns	105,7	119,6
Umens	26,8	33,1
Dunnas	78,9	86,6

Custs da sanadad

225 Index 1995=100

Il 2016 èn vegnids impundids 12,2% dal product naziunal brut per la sanadad publica; il 1990 mo 8,3%. In motiv principal per quest augment è il svilup da la porschida: p.ex. dapli prestaziuns, spezialisaziun e tecnisaziun, dapli confort. Main impurtant è percenter il fatg che la glieud vegn pli veglia.

en milliuns francs

	2006	2016
Total	55 185	80 499
Tractament curativ staziunar	12 713	15 759
Tractament curativ ambulat	13 744	21 422
da quai:		
Ospitals	3 064	6 796
Medis	6 257	9 200
Dentists	3 462	4 002
Reabilitaziun	2 433	3 560
Tgira da lunga durada	10 496	15 646
Servetschs da sustegn ¹	2 010	5 977
Bains da sanadad ²	9 875	13 148
da quai:		
Apotecas	5 909	7 113
Medis	2 827	4 318
Prevenziun	1 425	1 884
Administraziun	2 489	3 103

¹ Sco analisas da labor, radiologia, transports; a partir da 2010 inclusiv prestaziuns d'utilitad publica

² Medicaments ed apparats therapeutics

► www.bfs.admin.ch/bfs/rm.html → Chatter statisticas → Sanadad

Svilup ad in spazi da furmaziun svizzer

Il sistem da furmaziun svizzer è fermamain marcà dal federalissem. La diversità dals differents systems da furmaziun sa mussa schizunt en la scola obligatorica: Tut tenor chantun datti per il stgalim secundar I dus, trais u quatter differents tips da scola, nua ch'èn dumandadas differentas prestaziuns.

Il sistem da furmaziun svizzer è en svilup. Cun l'armonisaziun da la scola obligatorica vegn prolungà il temp da scola da nov sin indesch onns. En la maiorità dals chantuns èsi ussa obligatoric dad absolver il stgalim prescolar ch'era avant facultativ. Uschia han er ultra da la scola obligatorica gi lieu en ils ultim decennis refurmas da las structuras naziunalas (introducziun da la maturità professiunala, da las scolas autas spezializadas e da las scolas autas pedagogicas e la refurma da Bologna). Questas refurmas demussan er che la dumonda da furmaziun crescha cuntinuadamain.

Scolars e students

Stgalim da scola	Dumber en 1000			Quota da dunnas, en %		
	2000/01	2005/06	2016/17	2000/01	2005/06	2016/17
Total	1 441,7	1 496,1	1 602,9	47,8	48,1	48,5
Scola obligatorica	957,2	957,3	936,6	48,7	48,6	48,5
Prescola (scolina)	156,4	156,1	170,8	48,5	48,4	48,7
Stgalim primar	473,7	454,1	486,8	49,3	49,2	49,1
Stgalim secundar I	278,5	298,4	247,5	49,7	49,6	49,2
Plan d'instrucziun spezial	48,6	48,7	31,4	37,9	37,7	34,8
Stgalim secundar II	315,7	324,5	365,6	47,8	47,5	47,5
Stgalim terziar	160,5	204,7	300,8	41,9	46,8	49,7
Furmaziun professiunala superiura	38,7	38,2	56,7	43,1	43,6	44,1
Scolas autas universitaras	96,7	112,4	148,5	45,6	49,1	50,4
Scolas autas professiunalas (incl. SAP)	25,1	54,1	95,6	25,9	44,4	52,1

Differenzas tranter las schlattainas

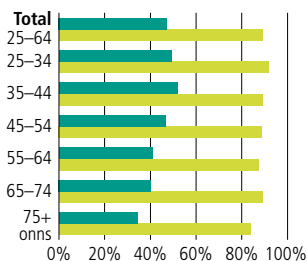
Da l'expansiun da furmaziun dals ultims decennis han profità surtut las dunnas. Oz cumenzan praticamain tuttina bleras dunnas sco umens ina scolaziun postobligatorica e la termineschan era. Entant che omadus seks èn represchentads medemamain en las scolaziuns da las scolas autas ed universitads, anc adina termineschan dapli umens che dunnas ina furmaziun professiunala superiura. Ed ils umens èn en media anc adina pli ditg en scolaziun che dunnas. Percunter mussan las mattas meglras prestaziuns en la scola obligatorica: ellas appartegnan pli darar a classas spezialas e sin il stgalim secundar I frequentan ellas pli savens tips da scola pretensius.

Differenzas ordvart cleras datti anc adina quai che pertutga la tscherna da la direcziun da studi e quai tant en la furmaziun professiunala sco er a las scolas autas. Las branschas vegnan dominadas u da dunnas u dad umens. Quai pon ins attribuir betg il davos a models da pli baud da reparter las rollas da las schlattainas. En la furmaziun professiunala predomineschan ils umens en l'industria ed en il mastergn, las dunnas en la vendita ed en la tgira da la sanadad e dal corp. A las scolas autas prefereschan ils umens plitost ils secturs tecnica, ciencias naturalas ed economia, las dunnas s'interessan plitost per las ciencias umanas, il champ social e l'art appligà.

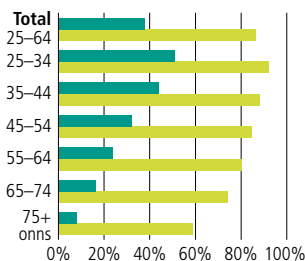
Stadi da furmaziun il 2017

Quota en pertschient da la populaziun

Umens

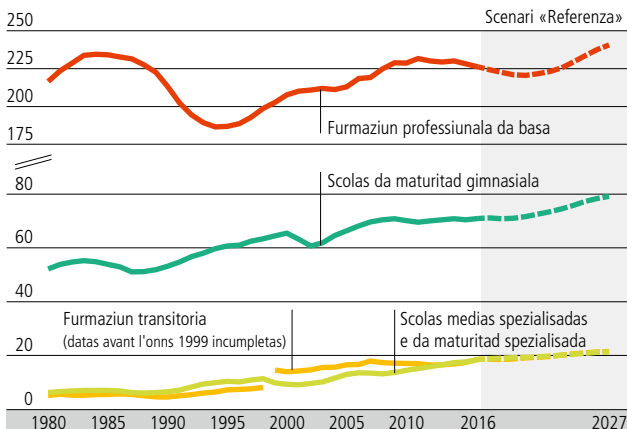
Dunnas

■ Stgalim terziar ■ Stgalim secundar II u pli aut

Scolars sin il stgalim secundar II

En 1000

La participaziun a la furmaziun s'augmenta

La participaziun a la furmaziun sin il stgalim secundar II e surtut sin il stgalim terziar è s'augmentada considerablament ils davos trenta onns. Quai pertutga en spezial era scolaziuns che pussibiliteschan l'access a l'universitad. Uschia è la quota da maturitad (maturitad professionala e maturitad gimnasiala) creschida da 25,7% l'onn 2000 sin quasi 40% l'onn 2016 (cun maturitad spezialisada). Il dumber da studentas e students a las scolas autas è dapli che sa dublà tranter ils onns 2000 e 2016. Quai ha da far betg il davos cun la fundaziun da las scolas autas spezialisadas e las scolas autas di pedagogia.

Quest svilup empermetta per ils proxims onns in nivel da furmaziun en Svizra per bler pli aut. La part da las personas da 25 fin 64 onns cun ina finiziun da scola terziara dastgass s'augmentar da quasi 40% l'onn 2015 fin 50% l'onn 2027.

Scolaziun terminadas il 2017

	Total	Dunnas
		en %
Stgalim da scola		
Stgalim secundar II		
Attest. da la matur. gimnasiala	17 918	58,0
Attestats da la maturitad professiunala	14 320	47,0
Diploms da la scolaziun prof. ¹	68 780	45,6
Stgalim terziar		
Scolaziun professiunala superiura		
Diploms da scolas prof. superiuras	8 754	49,0
Diploms federals	2 954	29,9
Certificats prof. federals	14 448	38,2
Scolas autas spezialisadas		
Diploms	1 064	49,2
Diploms da bachelor	16 922	55,6
Diploms da master	4 367	53,8
Scolas autas universitaras		
Licenziats/diploms	104	78,8
Diploms da bachelor	14 473	52,4
Diploms da master	13 981	51,0
Doctorats	4 151	44,8

¹ Incl. attests federals professiunals

**Persunas d'instrucziun il 2016/17
Personal da scolas autas il 2017**

	Equivalent en temp cumplain	Dunnas en %
Scola obligatorica ¹	59 172	75,3
Prescola (scolina)	9 139	94,6
Stgalim primar	30 449	82,5
Stgalim secundar I	19 583	54,6
Stgalim secundar II ²	17 412	43,6
Scolas autas universitaras	43 315	44,4
Professurs/professuressas	4 072	22,8
Ulteriurs docents	2 768	28,8
Assistents ³	22 066	43,8
Scolas autas prof. (incl. SAP)	17 225	46,8
Professurs/professuressas	1 834	29,9
Ulteriurs docents	5 880	42,1
Assistents ³	4 155	44,4

¹ Senza scolas cun in plan d'instrucziun spezial, dumbraziun dubla pussibel

² Scolas d'instrucziun generala e professiunala

³ Incl. collavurats scientific

Expensas publicas per la furmaziun il 2016 en milliardas francs

Total	37,2
da quai salaris per las personas d'instrucziun	24,7
Scola obligatorica (incl. scolina)	16,6
Scolas spezialas	1,9
Scolaziun prof. da basa	3,6
Scolas d'instrucziun generala	2,3
Furmaziun professiunala superiura	0,4
Scolas autas universalas	8,1
Incumbensas betg divisiblas	0,6

Perfecziunament

La maioritad da las abitantas e dals abitants en Svizra (bunamain 80% da la populaziun permanenta tranter 25 e 64 onns) ha participà il 2016 ad almain in'activitad da perfecziunament. L'integrasiun en il martgà da lavur ed il nivel da furmaziun stattan en in connex positiv cun la participaziun ad occurrenzas da perfecziunament.

In pajais activ en la perscrutaziun

L'activitad da perscrutaziun e svilup (p+s) en in'economia publica è in factor ordvart impurtant. Cun ina quota da p+s da 3,4% dal product naziunal brut (2015) è la Svizra in dals stadis ils pli activs en la perscrutaziun.

Il 2015 èn vegnids impundids en Svizra per p+s 20 milliardas francs. Da quels èn 71% d'attribuir a l'economia privata e 27% a las scolas autas; ils ulteriurs 2% sa repartan sin la Confederaziun e diversas organisaziuns privatas senza intent da gudogn.

Las expensas correspondentas da l'economia privata a l'exteriur importavan l'onn 2015 15,3 milliardas francs ed èn damai bunamain medem autas sco las 15,7 milliardas francs ch'èn vegnidas impundidas a l'intern dal pajais.

► www.bfs.admin.ch/bfs/rm.html
→ Chattar statisticas → Furmaziun e scienza

Las midadas en la pressa svizra

Dapi la midada dal millienni è il martgà svizzer da gasettas quotidianas sa midà cumplettaimain. En la Svizra tudestga è la gasetta gratuita «20 Minuten» cun 1,3 milliuns lecturas e lecturs per ediziun la pli gronda gasetta dal di. Cun 496 000 lecturas e lecturs è «20 minutes» sa sviluppà er en la Svizra franzosa al titel che vegn legi il pli savens. En la Svizra taliana stat anc ina gasetta cumprada – il «Corriere del Ticino» – a la testa da las gasettas quotidianas (98 000 lecturas e lecturs). La «20 minuti» ch'è vegnida lantschada l'onn 2011 ha però gia 92 000 lecturas e lecturs.

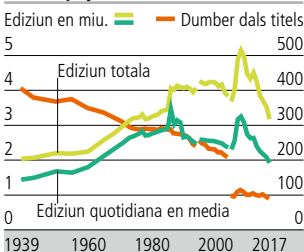
Internet e telefonia mobila

Vers la fin dal 20avel tschientaner ha il progress da la telefonia mobila surpassà quel da l'internet, avant ch'il spustament a l'internet mobil ha cumenzà. Il dumber da las colliaziuns cun telefons mobiles è s'augmentà da 0,1 milliuns l'onn 1990 sin 11,1 milliuns resp. 131 colliaziuns per 100 abitantas ed abitants la fin da l'onn 2017. Entant ch'il dumber da persunas da 14 onns e pli veglias che dovràn regularmain l'internet (pliras giadas l'emna) muntava l'onn 1998 anc a 0,7 milliun, è il dumber creschì a 5,8 milliuns a l'inizi dal 2018. La convergenza sa musa cleramain a maun dal fatg ch'il dumber da contracts da telefonia mobila, che permettan d'acceder a l'internet, crescha fermamain. Quel è creschì da 3,4 milliuns l'onn 2010 sin 8,4 milliuns l'onn 2017. Il commerzi electronic sa sviluppa. Il dumber da persunas ch'han effectuà almain ina compra online en il decurs dals ultims 12 mais è s'augmentà per 50% dapi l'onn 2010 sin 4,9 milliuns l'onn 2017.

Las diesch bibliotecas las pli grondas

L'onn 2017 possedan las diesch bibliotecas cun l'offerta la pli gronda collecziuns che cumpiglian totalmain circa 56,9 milliuns documents.

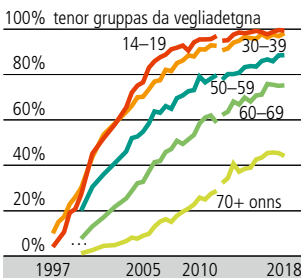
Svilup dal gasettas cunter pajament

Funtauina: Associazion da las medias svizras/WEMF (resguardads èn titels d'interess general che cumparan almain ina giada l'emna)

Internet

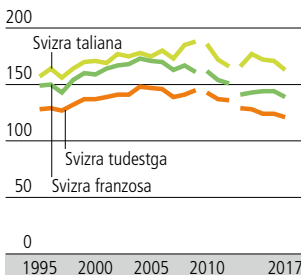
Utilisaders regulars¹

¹ Utilisaziun da l'internet pliras giadas per emna
Funtaunas: Net-Matrix-Base, UST

Utilisaziun da la televisiun

en minutas per di ed abitant

Funtauina: Mediapulse SA; dapi il 2013 Kantar Media, 1983–2012 Telecontrol (basa: populaziun a partir da 3 onns, valur media per di (gli-du))

Utilisaziun dal radio

en minutas per di ed abitant

	2007	2012	2017
Svizra tudestga	105	110	98
Svizra franzosa	98	93	79
Svizra taliana	99	105	99

Funtauina: Mediapulse SA Radiocontrol (basa: populaziun a partir da 15 onns, valur media per di (gli-du))

Monuments istorics e museums

Radund 75 000 monuments architectonics eran l'onn 2016 sut la protecziun da monuments en Svizra. Da quels eran stgars 4% edifizis d'impurtanza naziunala, ils auters eran d'impurtanza regionala u locala. Tar quasi mintga dieschavel monument architectonic protegì sa tractavi d'in edifizis sacral. L'onn 2017 èn vegnids registrads en Svizra 1111 museums ch'han conservà 71,3 milliuns ovras ed auters objects. Quels han cuntanschi totalmain 13,5 milliuns entradas.

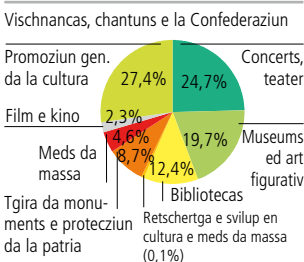
Expensas da las chasadas privatas per la cultura e per las medias

2016 èsi vegnì spendì per la cultura e per las medias circa 15,5 milliards francs per onn. Quai corresponda a 354 francs per mais e chasada ed importa ca. 6,7% dals custs totals da las expensas da consum. Expensas en il sector da las medias, p.ex. per gasettas, cudeschs, abunaments da televisiun ed internet (abunaments cumbinads) sco er apparats da reproducziun e recepziun furman cun 85% resp. 13,2 milliards francs la pli gronda part da las expensas culturalas. Laschond davent il sector da las medias, avain nus spedi 795 milliuns francs per teaters e per concerts, la segund gronda gruppa dad expensas culturalas.

Finanziaziun da la cultura entras il maun public

L'onn 2016 han la Confederaziun, ils chantuns e las vischnancas spendì pli che in quart da tut las expensas publicas per la cultura en il sector «concert e teater» (752 milliuns francs). Per il sector «museums ed art figurativ» han els impundi 601 milliuns francs. Alura suondan ils sectors «bibliotecas», «tgira da monuments e protecziun da la patria», «Meds da massa» e «Film e Kino» cun contribuziuns da 377, 266, 140 e 70 milliuns francs.

Expensas publicas tenor secturs culturals, 2016

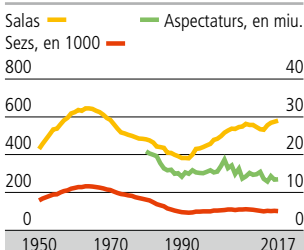

Funtauna: UST/Admin. fed. da finanzas (AFF)

La cinematografia svizra

L'entschatta dals onns 2000 vegnivan mussads en Svizra ca. 1300 films per onn. Oz è quel dumber muntà a 1900. La quota da films svizzers è augmentada da ca. 10% a stgars 15%. La quota dal martgà dals films svizzers importa dapi l'onn 2000 en media circa 5% cumpareglià cun il dumber d'entradas.

Kino

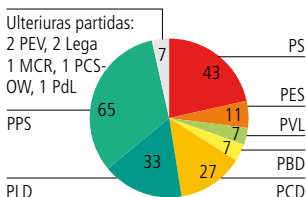

► www.bfs.admin.ch/bfs/rm.html → Chatter statisticas → Cultura, medias, societad d'infurmaziun, sport

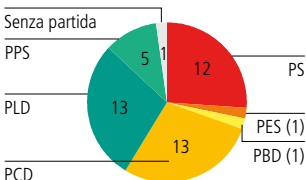
Il sistem politic

La Svizra è dapi il 1848 in stadi federal che cumpiglia 26 chantuns. La regenza (Cussegl federal) è in'autorità collegiala cun 7 commembers (a partir da l'onn 2016: 2 PLD, 2 PS, 2 PPS, 1 PCD). Ella vegn elegida dal parlament. Quel sa cumpona da duas chombras: dal Cussegl naziunal (represchentanza dal pievel, 200 mandats) e dal Cussegl dals chantuns (represchentanza dals chantuns, 46 mandats). Plinavant influenzeschan vasts dretgs dal pievel (dretg d'iniziativa e da referendum) e votaziuns dal pievel il sistem politic da la Svizra.

Mandats en il Cussegl naziunal il 2015

Mandats en il Cussegl dals chantuns il 2015

Eleccziuns dal Cussegl naziunal il 2015

	Fermezza da la partida en %	Mandats	Dunnas	Umens	Dunnas en %
PLD	16,4	33	7	26	21,2
PCD	11,6	27	9	18	33,3
PS	18,8	43	25	18	58,1
PPS	29,4	65	11	54	16,9
PVL	4,6	7	3	4	42,9
PBD	4,1	7	1	6	14,3
PES	7,1	11	5	6	45,5
Pitschnas partidas da dretga ¹	2,6	3	1	2	33,3
Ulteriuras partidas ²	5,3	4	2	2	50,0

¹ DS, UDF, Lega (2 mandats, 1 dunna), MCR (1 mandat)

² PEV (2 mandats, 2 dunnas), PCS, PSdL (1 mandat), Sol., gruppas pitschnas (PCS-OW 1 mandat)

Abreviazziuns vesair sutvart

Eleccziuns dal Cussegl naziunal 2015

Tar las elecziuns dal Cussegl naziunal dal 2015 hai dà duas victuras: la PPS che ha cuntanschì cun sias vuschs gudagnadas la fermezza da partida la pli gronda (29,4 %) ch'ina partida ha mai cuntanschì dapi las emprimas elecziuns da proporz l'onn 1919, e la PLD, che ha pudì gudagnar vuschs per l'emprima giada dapi l'onn 1979. Pers han las novas partidas dal center PBD e PVL, ils Verds (PES) e la PCD, ch'è crudada sin il punct il pli bass da fin ussa. Cunquai è la tendenza da las elecziuns dal Cussegl naziunal da l'onn 2011, tenor la quala las novas partidas dal center prosperantas (PVL, PBD) han mitigià la polarisaziun politica, vegnida franada e per part vulvida.

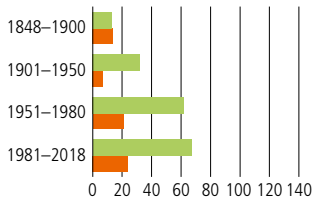
Abreviazziuns da las partidas

PLD Partida liberaldemocratica svizra ¹	PBD Partida burgais-democratica svizra	PES Partida ecologica svizra
PCD Partida cristiandemocratica svizra	PEV Partida evangelica svizra	DS Democrats svizzers
PS Partida socialdemocratica svizra	PCS Partida cristiansociala	UDF Uniun democratica federala
PPS Partida populara svizra	PVL Partida verd-liberala	Lega Lega dei Ticinesi
	PSdL Partida svizra da la lavur	MCR Mouvement Citoyens Romand
	Sol. Solidarités	

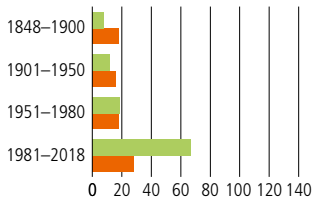
¹ 2009: fusiun da la PLD e da la PLS sut il num «PLD. Ils Liberals»

Votaziuns federalas dal pievel

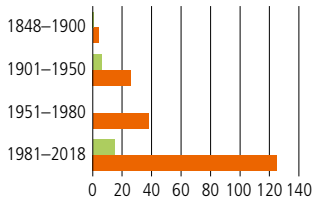
Referendums obligatorics¹

Referendums facultativs

Iniziativas dal pievel²

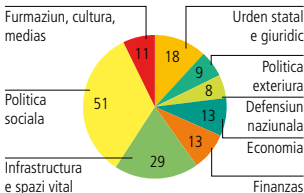

■ Acceptad(a)s ■ Refusad(a)s

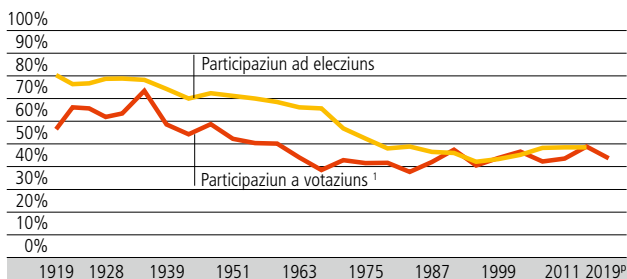
1 incl. cuntrapropostas a las iniiziativas dal pievel

2 incl. iniiziativas dal pievel cun cuntrapropostas

Temas 2001–2018

Participaziun ad elecziuns e votaziuns

1 I sa tracta da valurs medias concernent las votaziuns a l'urna che han gi lieu durant la perioda da dus onns avant fin dus onns suenter las elecziuns dal Cussegl naziunal. Fin il 1931 durant la perioda dad in on e mez avant fin in on e mez suenter las elecziuns, tenor il ritmus da trais onns da quella giada.

Participaziun naziunala a las elecziuns ed a las votaziuns

Dapi l'onn 1919, cur che la participaziun a las elecziuns dal Cussegl naziunal era anc ad 80%, ha gi lieu ina diminuziun cuntinuada fin al nivel bass da 42% ils onns 1990. Dapi lura è vegnì registrà in lev augment da la participaziun. Tar las elecziuns dal Cussegl naziunal è numnadamain vegnì cuntanschì ina participaziun a las elecziuns da 48%. La participaziun a las votaziuns tar projects da votaziun naziunals differescha dentant considerablmain pervia da la gronda diversidad da las dumondas da votaziun. Suenter ina diminuziun cuntinuada da la participaziun fin en ils onns 1980, è sa mussada ina stabilisaziun. L'onn 2018 è – cun ina quota da participaziun da 44% – schizunt vegnì registrà in lev augment cumpareglià cun ils onns 1990 (43%) e cun ils onns 1980 (40%).

► www.bfs.admin.ch/bfs/rm.html → Chatter statisticas → Politica

Rendaquints da las administraziuns publicas¹

en milliardas francs

	Entradas			Expensas			Surplis		
	2000	2010	2017	2000	2010	2017	2000	2010	2017
Total²	164,4	193,9	221,6	152,6	191,4	216,0	11,8	2,5	5,6
Confederaziun	52,0	63,5	73,0	48,2	60,3	68,9	3,8	3,1	4,1
Chantuns	63,2	77,3	89,2	60,3	76,1	88,2	2,8	1,2	1,0
Vischnancas	42,1	42,7	48,0	40,6	43,2	48,4	1,5	-0,5	-0,3
Assicuranzas socialas	44,9	54,4	63,5	41,6	55,8	62,6	3,4	-1,4	0,9

1 Tenor il model "FS" (naziunal)

2 Dumbraziuns dublas betg cuntegnidas en il total

Debts da las administraziuns publicas¹

en milliardas francs

	1990	2000	2010	2015	2016	2017
Total²	96,9	207,0	185,6	196,4	191,5	197,3
Confederaziun	36,6	104,5	104,0	98,2	92,7	97,1
Chantuns	26,9	58,0	43,4	54,9	55,8	56,4
Vischnancas	33,4	44,4	39,6	44,5	44,4	45,2
Assicuranzas socialas	–	5,7	7,4	2,6	2,6	2,2

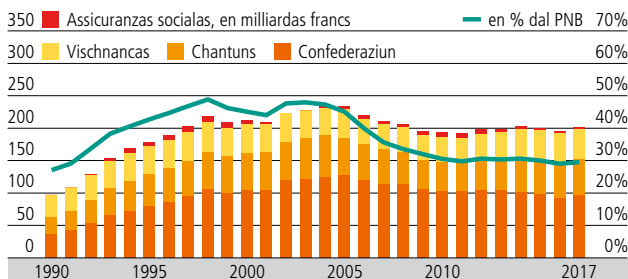
Per abitant, en francs³ 14 343 28 731 23 584 23 583 22 745 23 257

1 Tenor il model "GFS" (internaziunal)

2 Dumbraziuns dublas betg cuntegnidas en il total

3 Per pretschs currents

Debts da Confederaziun, chantuns e vischnancas

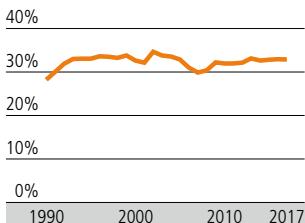

La quota statale mesura las expensas da las chasadas publicas en il pertschient dal product naziunal brut (PNB). Ella cuntegna las expensas da la Confederaziun, dals chantuns e da las vischnancas, sco era quellas da las assicuranzas socialas publicas.

Malgrà in grond augment dapi il 1970 è la quota statale da la Svizra anc adina fitg buna en cumparegliaziun cun l'exteriur: ella ha ina da las pli bassas quotas statalas dals pajais da l'OECD. La gronda part dals pajais europeics ha ina quota considerablamain pli auta.

Quota statale

en % dal PNB

Era la quota da debits en Svizra tenor la definiziun da Maastricht è relativamain bassa cumpareglia cun ils pajais da l'OECD. Quella è però creschida cuntinuadamain tranter il 1990 ed il 2003. Grazia a la recreaziun conjunturala che ha durà fin mez da l'onn 2008, grazia a la distribuziun da las reservas d'aur restantas da la Banca naziunala svizra sco er grazia a differentas mesiras structuralas (tranter auter programs da distgargia, frains als debits ed a las expensas) han las finanzas publicas pudì reducir cuntinuadamain lur indebitaments en la perioda dals onns 2005 fin 2011. Il 2012 è l'indebitament s'augmentà levamain per in tschert temp ed è suenter puspè sa reduci a partir da 2018. A la fin da l'onn 2016 importava la quota d'indebitament 29%.

Entradas da las administraziuns publicas¹

en milliardas francs. Suenter deducziun da las dumbraziuns dublas

	2010	2015	2016
Total	193,9	214,6	215,7
Entradas ordinarias	193,9	213,9	215,1
Entradas dal menaschi	183,0	203,6	204,9
Retgav fiscal	161,5	180,2	182,7
Patentas e concessiuns	3,9	3,7	2,6
Cumpensaziuns	16,6	18,2	18,1
Retgavs divers	0,4	0,9	0,8
Retgavs da transfer	0,5	0,7	0,7
Entradas finanziarias	8,8	8,2	8,0
Entradas d'investiziun	2,1	2,2	2,1
Entradas extraordinarias	0,0	0,6	0,6
Retgavs extraordinaris	0,0	0,5	0,4
Retgavs d'investiziun extraordinaris	0,0	0,1	0,3

1 Tenor il model "FS" (naziunal)

Expensas da las administraziuns publicas tenor funcziuns¹

en milliardas francs. Suenter deducziun da las dumbraziuns dublas

	2010	2015	2016
Total	191,5	213,0	212,9
Administraziun generala	13,9	18,7	15,9
Urden e segirtad publica, defensium	14,5	16,1	16,3
Furmaziun	32,7	36,8	37,2
Cultura, sport e temp liber, baselgia	5,0	5,4	5,6
Sanadad	11,4	14,3	14,7
Segirezza sociala	75,3	83,8	86,2
Traffic e telecomunicaziun	16,6	16,9	16,7
Protecziun da l'ambient e planificaziun territoriala	5,9	6,1	6,1
Economia publica	7,6	8,8	8,3
Finanzas e taglias	8,7	6,1	5,9

1 Tenor il model "FS" (naziunal)

► www.bfs.admin.ch/bfs/rm.html → Chatter statisticas → Administraziun e finanzas publicas

► www.efv.admin.ch → Themen → Finanzstatistik

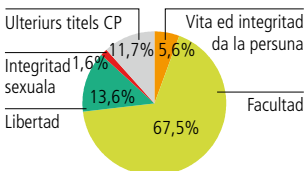
Las cifras davart la criminalità èn mo per part in'expressiun directa dal cumportament real: d'ina vart èn las normas e mesiras penales suttamessas a midadas socialas. Da l'autra vart dependan questas cifras era fermamain da las resursas personalas, da las prioritads da persecuziun, da l'effizienz da la polizia e giustia, sco era da la prontad da la populaziun da denunziar ils delicts. Quant enavant che las cifras davart la criminalità vegnan mintgamai influenzadas da tge motivs, è per regla difficil d'eruir.

Denunzias

L'onn 2017 èn vegnids transmess a la Statistica criminala da la polizia (SCP) en tut 439 001 delicts cunter il Cudesch penal svizzer (CP), 80 074 cunter la Lescha federala da narcotics (LN) e 38 054 cunter la Lescha federala davart las personas estras (LEst). Dals delicts da mazzament han pudì vegnir sclerids 95%, dals delicts da facultad 22%.

En il sector da la violenza a chasa èn vegnids registrads 17 024 delicts. La mesadad da quests delicts èn capitads en partenadis. La repartiziun dals accusads tenor nazionalità e status da dimora mussa che 48% dals delicts suttamess al Cudesch da dretg penal e 56% suttamess a la Lescha davart ils meds narcotics. 31% e 23% dals accusads eran esters cun domicili. Quai vul dir ch'ina considerabla part dals delinquents esters è «importada», numnadamain 21% (Cudesch da dretg penal) e 22% (Lescha davart ils meds narcotics). En la domena da la lescha davart esters, 83% da las personas inculpadas na residiavan en Svizra.

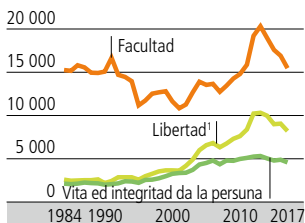
Delicts tenor titels dal cudesch penal 2017

Condemnaziuns

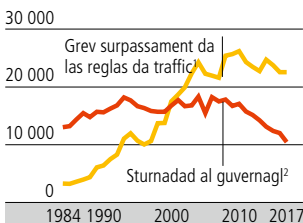
Entant che durant ils onns 1980 èn vegnidas registradas passa 45 000 condemnaziuns da personas creschidas, è quel dumber pli che sa dublegià e cuntanscha l'onn 2017 circa 105 000. Il svilup è fitg different tut tenor la lescha che furma la basa per la condemnaziun. En il sector dal Cudesch penal (CP) è vegnì registrà dapi la valor maximala l'onn 2013 ina reduziun dad 15%. Tar la Lescha federala davart traffic sin via (LTV) han las controllas da traffic sin via pli e pli intensivass manà a dapli cas sentenziads, sch'ins contempla las cifras sur in pli lung temp. Il dumber da condemnaziuns è dentant sa sminuì per 6% dapi l'onn 2014. En il sector dals narcotics è la situaziun stabila dapi intgins onns. Dapi l'onn 2013 è il dumber da condemnaziuns pervia da cuntravenziuns cunter la Lescha davart las personas estras sa sminuì per 12% sin 17 000 l'onn 2017.

Singuls delicts CP

1 Smanatschas, sforzs, commerzi cun umans, privaziun da la libertad e rapiments, rapiments d'ostagis, violaziuns da domicili

Singuls delicts LTV

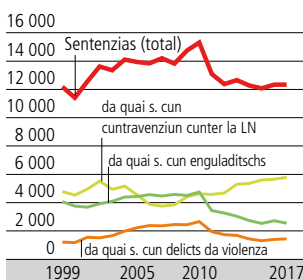

1 Art. 90 cifra 2 LTV

2 Cun ina concentrasiun d'alcohol qualifitgada en il sang (Art. 91, al. 1, 2. frasa LTV)

Sentenzias penals cunter giuvenils

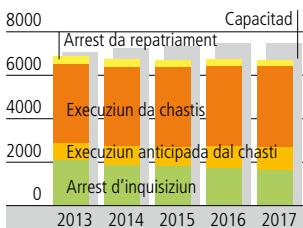
Il svilup da las sentenzias en il sector dal dretg penal per giuvenils ha mussà ina ferma regressiun ils onns 2011 e 2012 (-19%). Il dumber da cas da drogas è s'augmentà, quels dals enguladitschs e dals delicts da violenza èn sa reducids cleramain.

Detenziun

En Svizra devi l'onn 2017 106 instituziuns da detenziun (savens pli pitschnas) cun tut en tut 7468 plazzas. Il di da referenza, ils 6 da settember 2017, eran occupadas 6863 plazzas. La rata totala d'occupaziun era pia 92%. 69% dals 6863 praschuniers sa chattavan en l'execuziun giudiziala, 24% en l'arrest d'inquisiziun, 4% eran arrestads pervia da mesiras repressivas tenor la Lescha federala davart las personas estras ed ils ulteriurs 3% per auters motivs.

Dumber total da praschuniers tenor la furma d'arrest

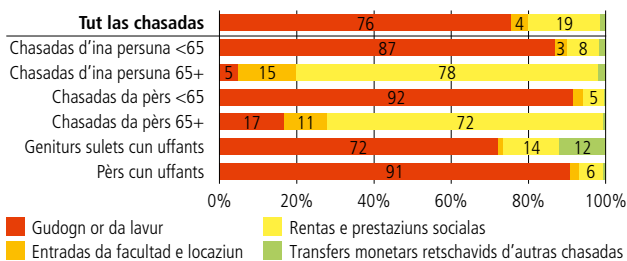

Recidivas

Durant ina perioda da 3 onns (2013 fin 2016) èn daventadas recidivas 20% da las personas accusadas pervi da crims e delicts e 27% dals giuvenils. Il pli darar èn daventadas recidivas las personas senza chastis precedents (creschids: 13%; gliedud giuvna: 21%).

► www.bfs.admin.ch/bfs/rm.html → Chatter statisticas → Criminalitad e dretg penal

Cumposiziun da las entradas bruttas tenor il tip da chasada, 2012–2014

Budget da las chasadas: entradas

Considerond la media da tut las chasadas èn ils gudogns or da lavur cun 76% las entradas principalas d'ina chasada. Er impurtantas èn las entradas da las rentas da l'emprima e da la segunda pitga ed ulteriuras prestaziuns socialas (19%). La part restanta sa cumpona d'entradas da facultad e da transfers monetars retschavids d'autras chasadas.

Il maletg daventa pli differenzià, sch'ins resguarda la structura da las entradas da las chasadas tenor ils tips da chasada. En quel cas sa mussa che domineschan per exempel las entradas da rentas en chasadas a partir da 65 onns. Ils gudogns or da lavur e cunzunt las entradas da facultad giogan però er in'impurtanta rolla.

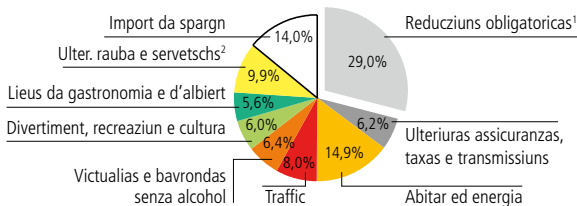
Las entradas che resultan da transfers monetars retschavids d'autras chasadas èn la finala in'impurtanta funtauna d'entradas mo per tips da chasada specifics sco per exempel per geniturs sulets cun uffants, nua ch'ellas importan en media 12%.

Budget da las chasadas: expensas

La structura da las expensas variescha main marcantamain. Il pli grond post furman las deducziuns obligatoricas cun 29% da las entradas bruttas. Il post il pli grond sin il sector da las expensas da consum furman las expensas per abitar cun 15%. Ulteriurs posts pli gronds èn las expensas per victualias e bavrondas senza alcohol, per il traffic, per il divertiment, la recreaziun e la cultura.

Suenter la deducziun da tut las expensas restan en media 14% da las entradas bruttas sco import da spargn. Tut tenor il tip da chasada sa mussan en quel connex però cleras differenzas. Chasadas a partir da 65 onns han en media in import da spargn pli bass che chasadas pli giuvnas. Mintgatant è quel schizunt en il minus. Quai signifitga che las chasadas vivan tranter auter da la facultad.

Cumposiziun dals budgets da tegnairechasa, 2012–2014

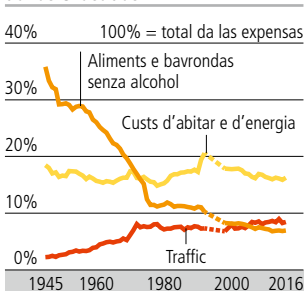
1 Taglias, contribuziuns d'assicuranza sociala, premias da basa da la cassa da malsauns, transfers ad auters tegnairechasa

2 Minus entradas sporadiccas

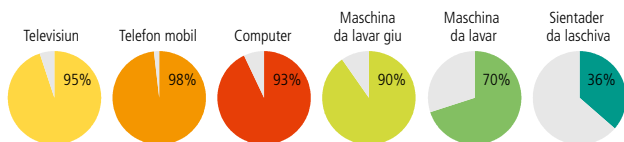
Las expensas da las chasadas en il decurs dal temp

La structura da las expensas da las chasadas è sa midada fitg en il decurs dal temp. Quellas midadas èn cleramain pli grondas che las differenzas tranter las chasadas dad oz. Uschia è per exempel la quota da las expensas per victualias e bavrondas alcoholicas da 35% dal total da las expensas da l'onn 1945 sa reducida oz sin 7%. Percunter è la quota d'altres expensas s'augmentada, sco per exempel quella da las expensas per il traffic da var 2% fin 8%.

Svilup da singulas expensas da las chasadas

Equipament cun singuls bains da consum il 2016

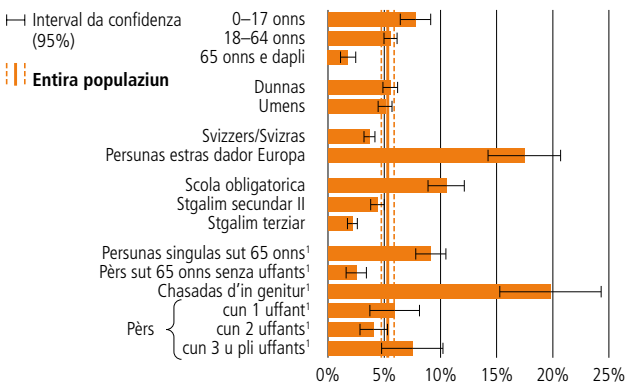

Equipament cun bains da consum

La preschentaziun da l'equipament cun ina schelta da bains da consum stabels mussa che las chasadas svizras èn equipadas detg bain sin il sector da la tecnologia d'infurmaziun. Uschia vivan 93% da tut las personas en ina chasada che dispona d'in computer e passa 98% en ina chasada che dispona d'in telefon mobil. Quellas quotas vegnan a crescer era vinavant: l'onn 1998 vivevan unicamain 55% da tut las personas en ina chasada cun in computer.

Era sin il sector d'apparats per il tegnairechasa sco ina macchina da lavar giu, ina macchina da lavar u ina macchina da sientar po vegnir observà in augment. Entant che vivevan il 2016 passa 90% da tut las personas en ina chasada cun ina macchina da lavar giu, eran quai il 1998 pir 61%.

Quota da las privaziuns materialas tenor diff. characteristics sociodemograficas, 2016

Privaziuns materialas

Betg posseder bains da consum duravels na signifitga betg en mintga cas ch'ins ha renunzià a quels per raschuns finanzialas. 2016 han main che 2% da las persunas che vivan en Svizra stui renunziar ad in computer per raschuns finanzialas e quasi 6% han stui renunziar ad in auto per il diever privat. Ina da las privaziuns pli frequentas è liada a la mancanza da reservas finanzialas: 22% da las persunas che vivan en ina chasada privata na possedevan betg ils meds finanzials per far ina expensa imprevisa da 2500 francs. Gist suenter suondan las privaziuns liadas a las cundiziuns d'abitar: 18% da la populaziun ha vivi en in quartier memia canerus (vischins u canera da la via), 11% en in quartier cun problems da criminalitad, violenza u vandalissem e 13% en in quartier cun problems d'umiditad. Ultra da quai n'han 9% da las persunas betg pudì sa lubir mintg'onn in'emna vacanzas davent da chasa.

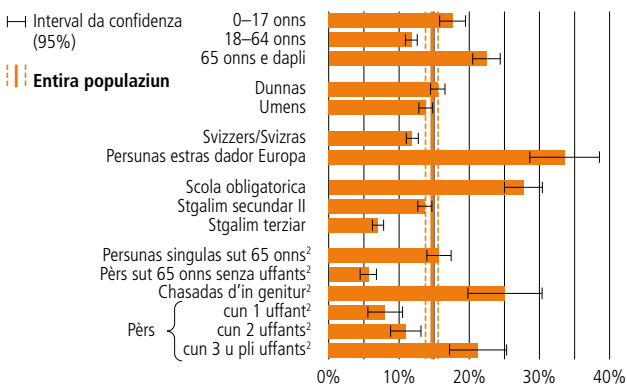
Paupradad e privel da paupradad

L'onn 2016 èn stads pertutgads 7,5% da la populaziun residenta en chasadas privatas da la paupradad d'entradas. Quai correspunda a 615 000 persunas. Il cunfin da paupradad, che sa basa sin il minimum social d'existenza, importava per ina persuna singula 2247 francs il mais, ubain 3981 francs per dus creschids cun dus uffants. Tenor il concept per identifitgar il privel da paupradad eran 14,7% da la populaziun ubain 1 202 000 persunas periclitadas da daventar paupras. La quota definida per il privel da daventar pauper (60% da las entradas medias d'equivalenza) importava 2483 francs per mais per ina persuna singula, respectivamain 5214 francs per dus creschids cun dus uffants.

Paupradad da persunas che gudognan

Las persunas che vivan en chasadas cun ina importanta participaziun al martgà da lavur han generalmain las quotas da paupradad las pli bassas. L'integraziun gartegiada en il martgà da lavur è per regla ina buna proteccziun cunter la paupradad. Tuttina eran l'onn 2016 3,8% da la populaziun cun gudogn u var 140 000 persunas pertutgadas da paupradad, er sch'ellas gudagnavan. La paupradad da persunas che gudognan po vegnir descritta il meglier en funcziun da la segirezza e malsegirezza da lur situaziun da gudogn a lunga vista: sche las cundiziuns u las furmas da lavur pon vegnir taxadas evidentamain u tendenzialmain sco malsegiras, è er il privel pli grond da daventar pauper.

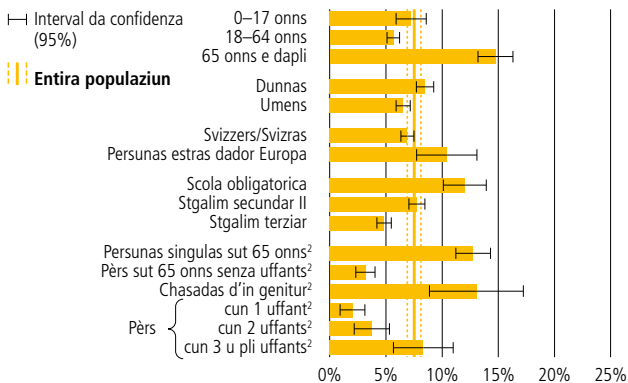
Quota dal privel da paupradad¹ tenor diff. caracteristicas sociodemograficas, 2016

¹ Sa basa sin entradas senza consideraziun da eventual effectiv da la facultad

² Persunas en in tegnairetad cun questas caracteristicas

Quota da paupradad¹ tenor differentas caracteristicas sociodemograficas, 2016

1 Sa basa sin entradas senza consideraziun da eventual effectiv da la facultad

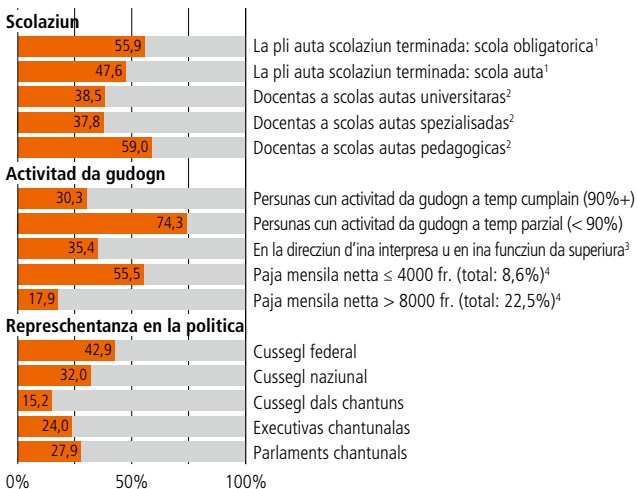
2 Persunas en in tegnaichasa cun questas caracteristicas

Repartiziun ineguala da las entradas

L'inegualitad en la repartiziun da las entradas vegn analisada a basa da las entradas d'equivalenza disponibilas. Quella vegn calculada suandantamain: las expensas obligatoricas vegnan subtrahadas da las entradas bruttas. Las entradas che resultan tras quai vegnan divididas cun la grondezza equivalenta da la chasada. Uschia èn las entradas d'equivalenza disponibilas in indizi per il standard da viver da las singulas persunas independentamain dal tip da chasada, en il qual ellas vivan. L'onn 2016 avevan las persunas las pli ritgas (20% da la populaziun) a disposiziun en media entradas d'equivalenza disponibilas 4,2 giadas pli autas che las persunas las pli paupras (20% da la populaziun).

Cifras distinctivas davart l'egualitad tranter dunnas ed umens

Quota da dunnas en % (ultim stadi disponibel 2016–2019)

1 Populaziun residenta da 25–64 onns

2 Professuressas, ulteriuras docentas, assistentas e collavuraturas scientificas

3 Lavurantas

4 Persunas che lavuran a temp cumplain, economia cumplexsiva

► www.bfs.admin.ch/bfs/rm.html → Chatrar statisticas → Situaziun economica e sociala da la populaziun

Monitoring da las finamiras da l'Agenda 2030

L'Agenda 2030 da las Naziuns unidas furma in nov rom da referenza ch'è valaivel en tut il mund e che dirigia las activitads da la Svizra en il sector dal svilup durabel. Il sistem d'indicaturs MONET è vegnì extendì en quel senn per pudair observar, sche las 17 finamiras da l'Agenda 2030 vegnan cuntanschidas. Ventgatrais indicaturs particularmain impurtants èn vegnids tschernids sco indicaturs-clav. Deschset da quels, in per mintga finamira, èn preschentads sutvart.

Tendenza:

 Positiv (trend corresponda a la finamira aspirada dal svilup durabel)   Evoluziun visada
 Negativ (trend cuntrari a la finamira aspirada dal svilup durabel)   Evoluziun observada
 Nunmidà

Finamira 1: Nagina povradad Nagina midada signifitganta da la quota da povradad	
Finamira 2: Nagina fom La bilantscha da nitrogen da l'agricultura diminuescha	
Finamira 3: Sanadad e bainstar Ils onns da vita potenzials perdids diminueschan	
Finamira 4: Furmaziun d'auta qualidad L'abiltad da leger dals giuvenils sa meglierescha	
Finamira 5: Egalitad tranter dunna ed um La differenza da las pajas tranter dunna ed um sa sminuescha pass per pass	
Finamira 6: Aua netta ed installaziuns sanitaras Nagina midada signifitganta dal nitrat en l'aua sutterrana	
Finamira 7: Energia pajabla e netta La quota d'energias regenerablas vi dal consum d'energia final s'augmenta	
Finamira 8: Lavur degna da l'uman e creschientscha economica Nagina midada signifitganta da la quota da giuvenils che n'han betg in'activitad da gudogn u che n'èn betg en scolaziun	
Finamira 9: Industria, innovaziun ed infrastruttura L'intensitad materiala diminuescha	
Finamira 10: Damain inegalitads La repartiziun da las entradas tranter ils pli bainstants ed ils pli povers n'è betg sa midada signifitgantamain	
Finamira 11: Citads e vischnancas durablas Nagina midada signifitganta da la quota dals custs da locaziun vi da las entradas dal budget dals pli povers	
Finamira 12: Consum e produenziun cun responsabladad La produenziun totala da rument chasan s'augmenta	
Finamira 13: Mesiras per la protecziun dal clima La sminuziun da las emissions da gas cun effect da serra na correspondu betg dal tutfatg al svilup che fiss necessari per cuntanscher la finamira	
Finamira 14: Vita sut aua La chargia da nitrogen exportada en il Rain sper Basilea diminuescha	
Finamira 15: Vita sin terra Las populaziuns d'utschels cuaders sin la glista cotschna diminueschan	
Finamira 16: Pasch, giusta ed instituziuns fermas Il dumber da victimas da grevs delicts da violenza accumulids diminuescha	
Finamira 17: Partenadis per cuntanscher las finamiras Las expensas per l'agid public al svilup s'augmentan	

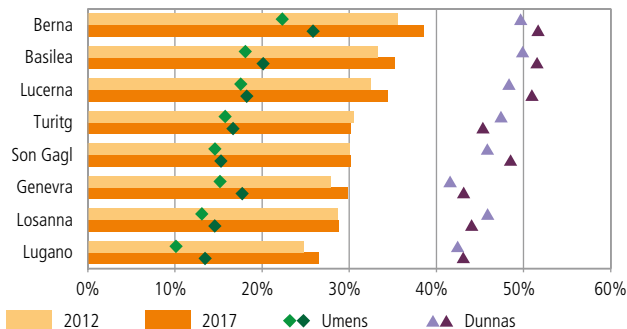
► www.bfs.admin.ch/bfs/rm.html → Chatter statisticas → Svilup durabel

City Statistics: Qualitad da vita en las citads

Il project «City Statistics» (pli baud Urban Audit) ha applitgà il concept da l'OECD davart la qualitad da vita sin nivel urban ed al ha sviluppà vivanant per las citads svizras da City Statistics. I suondan dus indicaturs che servan sco exempel.

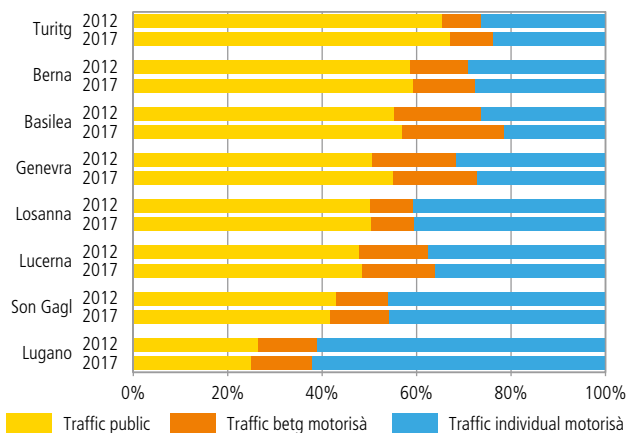
Gudogn a temp parzial

Quota da las personas cun activitad da gudogn cun in grad d'occupaziun da < 90%

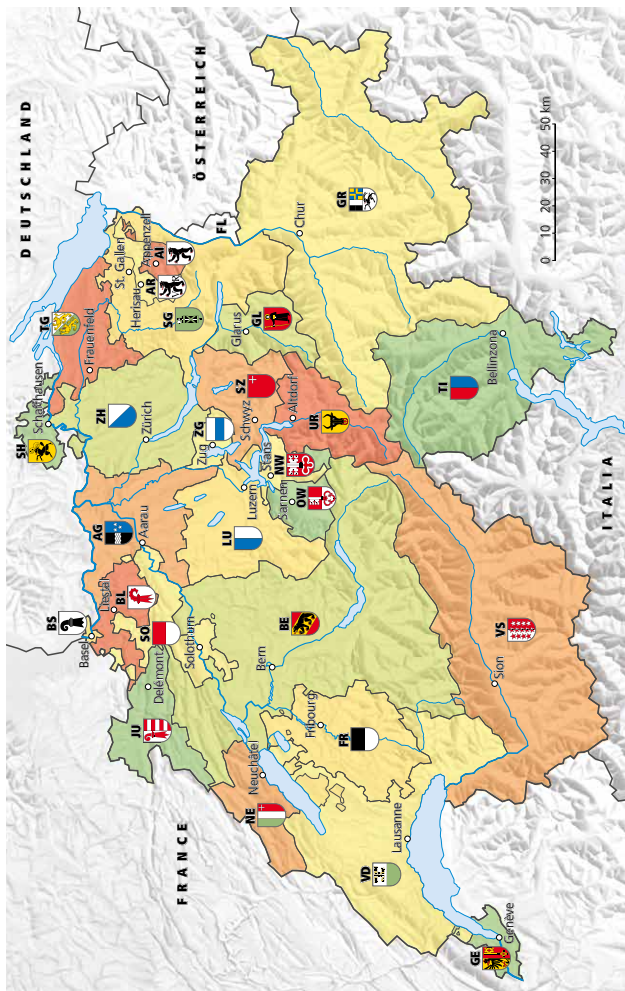
Tscherna dal med da transport

Per il viadi dal domicil al lieu da lavur

► www.statistik.admin.ch → Statistiken finden → Querschnittsthemen → City Statistics (Urban Audit)

La Svizra e ses chantuns

26 chantuns
143 districts
2212 vischnancas

Stadi: 1-1-2019

o chapitala dal chantun

Explicaziuns davart las abreviaziuns dals chantuns: cf. tabella p. 4

Annuari statistic da la Svizra 2019

L'annuari statistic è l'ovra da standard da la statistica svizra. El dat in maletg cumplessiv da la situaziun sociala ed economica da la Svizra e porscha ultra da tabellas era survistas illustradas e curts texts infurmativs davart tut ils temas da la statistica publica. L'ovra è tras e tras bilingua (tudestg e franzos); plinavant datti per englais e per talian ina survista da las pli impurtantas infurmaziuns statisticas. In chapitel separà cun chartas è deditg als novs resultads da la statistica d'areal da la Svizra.

Edi da l'Uffizi federal da statistica. 672 paginas (lià), fr. 120.—.
Da retrair en librerias u directamain tar NZZ Libro. E-Mail: nzz.libro@nzz.ch

Atlas grafic e statistic da la Svizra 1897–2017

Cun l'ediziun dal «Atlas grafic e statistic da la Svizra», publictà dal Biro federal da statistica l'onn 1897, cuntanschan las activitads graficas da la statistica en Svizra – ch'era da quel temp anc giuvna – in punct culminant tempriv. Igl è stà l'emprim atlas da la Svizra che ha purschi ina survista da plirs temas. A chaschun dal giubileum da l'Annuari statistic da la Svizra è l'Uffizi federal da statistica sa decidi d'undrar en moda commensurada er l'istorgia da 120 onns da quest'ovra impressiunanta che dat ina invista en la realitad sociala da la Svizra a la fin dal 19avel tschientaner e da facsimilar l'Atlas sco supplement da l'Annuari 2018 e complettà cun chartas actuals.

Edi da l'Uffizi federal da statistica. 64 paginas (lià), fr. 34.— (TPV excl.). Da retrair da l'Uffizi federal da statistica.
L'Atlas po er vegnir empustà sco publicaziun singula. E-Mail: order@bfs.admin.ch

Las paginas d'internet da l'UST www.statistik.ch, che s'adattan cumplainamain als apparats mobils, cuntegnan l'entira purschida online, numnadamain las communicaziuns da pressa, las publicaziuns, ils resultats detagliads actualisads cuntinadamain en furma d'indicaturs, graficas, infograficas, tabellas e da datas interactivas ch'ins po telechargiar sco er las chartas ed ils atlas concepids da l'UST. A questa purschida han ins access sut «Catalogs e bancas da datas», «Chattar statisticas». La pagina è disponibla en tudestg, en franzos, en talian ed en englais. Il cuntegn general exista er en rumantsch.

Ulteriuras infurmaziuns:

- Communicaziuns da pressa sco newsletter: communicaziun da pressa da l'UST pudais Vos abunar sco newsletter sin Vossa adressa dad e-mail – spert e gratuit. Annunzias a: www.news-stat.admin.ch
- Nov en il portal: las publicaziuns las pli actualas da l'UST enumeradas tenor tematicas. www.statistik.ch → Aktuell → Neues im Portal
- A dumondas specificas respunda il Center d'infurmaziun per statistica, telefon +41 58 463 60 11 ubain e-mail info@bfs.admin.ch